

VOLUME 54 No. 4
FALL 2019

Стаза Православља **THE PATH OF ORTHODOXY**

THE OFFICIAL PUBLICATION OF THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH IN NORTH, CENTRAL, AND SOUTH AMERICA

**800TH ANNIVERSARY
OF THE AUTOCEPHALY
OF THE SERBIAN
ORTHODOX CHURCH**

Central Celebration held at Monastery Zicha

4 800th Anniversary Celebration of the Autocephaly

Central Celebration at Monastery Zicha

- 3 Encyclical on the Occasion of 800th Anniversary
- 8 A Glorious Celebration of Two Jubilees in Boston
- 9 800th Anniversary Commoration in Canada
- 12 NYC Cathedral Construction
- 13 Parish Slava Celebration in Akron
- 14 125th Anniversary Celebration in Jackson
- 16 From Young Ivan to the Great Mardarije
- 17 Orthodox Christian Catechism

20

Посланица поводом 800- це аутокефалности

- 22 Централна прослава
- 25 Архијерерји посетили Високе Дечане
- 27 Епархија Источноамеричка торжествено прославила 800 година аутокефалности СПЦ
- 29 Православни Катихизис

COVER: Central Celebration at Zica Monastery

WITH THE BLESSINGS
OF THE EPISCOPAL COUNCIL

THE PATH OF ORTHODOXY

THE OFFICIAL PUBLICATION
OF THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH
IN THE UNITED STATES OF AMERICA

EDITORIAL STAFF

V. Rev. Milovan Katanic
1856 Knob Hill Road, San Marcos, CA 92069
Phone: 442-999-5695
frmilovan@hotmail.com

V. Rev. Dr. Bratso Krsic
3025 Denver Street, San Diego, CA 92117
Phone: 619-276-5827
FrBratso@aol.com

V. Rev. Thomas Kazich
P.O. Box 371, Grayslake, IL 60030
Phone: 847-223-4300
tkazich@owc.net

Technical Editor
Vesna R. Meinert
Phone: 304-842-2927,
vgtm1103@gmail.com

THE PATH OF ORTHODOXY is a quarterly publication. Issues are available in PDF format at www.serborth.org.

Letters to the Editor are welcome. All letters and manuscripts submitted for publication must be signed and contain the author's name and address and maybe edited for purposes of space and clarity. Material must be submitted via email in MS Word format.

Business Address:
P.O. Box 883, Bridgeport, WV 26330
Email: webmaster@serborth.org

†IRINEJ

BY THE GRACE OF GOD

*Orthodox Archbishop of Pec, Metropolitan of Belgrade Karlovci and Serbian Patriarch,
with all the Hierarchs of the Serbian Orthodox Church to all the clergy, monastics,
and all the sons and daughters of our Holy Church on the occasion
the 800th Anniversary of its Autocephaly, sends blessings and greetings with this Conciliar Encyclical*

*May the grace of the Lord Jesus Christ, and the love of God,
and the fellowship of the Holy Spirit be with you all.*

(2 Cor. 13:14).

In this blessed year we are consumed with sacred emotions and inexpressible joy, for the Lord has deemed us worthy that in it we, conciliarly, all together, the hierarchs, clergy, monastics and the God-loving people, celebrate the great jubilee – the eight hundredth birthday of our Serbian Orthodox Church! Exactly 800 years ago, through the endeavors of Saint Sava, the greatest and most significant person in the history of our people, the Serbian Orthodox Church received its independence, autocephaly.

Saint Sava achieved so much during the sixty years of his earthly life that anyone who delves deeper into his life will only realize, by God's inspiration, where to start in this telling. For this reason we as well, the Serbian hierarchs and his successors, invoke the prayer his hagiographer and hymnographer Teodosije wove into the canon to St. Sava: To praise Sava, grant me, my God, knowledge!

Inspired in this way, we remind your love of the significance of Sava's deeds. He achieved the autocephaly of the Serbian Church and as the first Archbishop he organized its spiritual life into eleven dioceses, with many monasteries and deaneries. He redirected the development of Serbian sacral architecture with the construction of the Church of Christ our Savior in Zicha and opened new horizons of Serbian iconography through art programs in Studenica and Zicha. He is the father of Serbian literature as the author of *The Life of Saint Symeon* as well as being the author of many letters and homilies. He laid the foundation for Serbian church law with the typikons of the Kareya cell and the monasteries Hilandar and Studenica, as well as the famous *Zakonopravilo*, or Nomocanon, and the decrees which he wrote with his father and brother. He made very important state and diplomatic missions with the Bulgarians and Hungarians, nurtured good relations with the Eastern Patriarchs, maintained church-political relations with Rome and was a pioneer in inter-religious dialogue with Islam. He

built, or as a second benefactor he renovated and whole-heartedly endowed the monasteries Hilandar, Vatopedi, Iverion, the Great Lavra, Karakallou, Xeropotamou and Philotheou on Mount Athos, Zicha, Mileseva and the Studenica hermitage in Serbia, monasteries in Jerusalem, Bethlehem, Alexandria and Thessaloniki as well as in Rome and Bari. He laid the foundation of Serbian medicine with the founding of the hospitals in Hilandar and Studenica. He worked tirelessly in enlightening his people with the light of the Gospel's truth. Among the Serbs he tirelessly developed love for church services by showing them through his own example in podvigs of communal and private prayer, as well as love for the church service traditions from pre-Nemanjic Serbia, Montenegro, Constantinople and Jerusalem.

Brothers and sisters! Feeling a responsibility for the significance of the personalities and events we celebrate, we, the hierarchs of the Serbian Orthodox Church, send you this encyclical that we might simultaneously - together with you - share the joy of this momentous anniversary and, based on careful consideration and a proper understanding of the time and circumstances in which Saint Sava accomplished this great work, examine and understand the circumstances of the times in which we live today.

Let us remember: our ancestors were baptized gradually, over the centuries, up until the ninth century. During those times, as in the present day, areas inhabited by Serbs were separated and divided in terms of state administration. The ecclesiastical administration in Raska was under the jurisdiction of the Archdiocese of Ohrid, the western Serbian lands were heavily influenced by the Latins, and the spiritual divide and division among the people was even more pronounced.

At the beginning of the 13th century, when the Great Zupan Stefan Nemanja, on the throne of an already stable state which for the first time united almost all Serbian lands, was succeeded by his son Stephen

the First Crowned, Serbia, whose position, greatness and reputation was respected by both East and West, finally became a Christian kingdom. The young kingdom set the political framework and gave impetus to the growth and spread of the Orthodox faith and the creation of a more solid institutional framework for the Serbian Church and state. At one significant moment, Saint Sava said this to Emperor Theodore Lascaris in the famous words that began his mission of acquiring autocephaly: "I am anxious and sad, my Lord, for my country does not have its own archbishop; and many more countries surround my fatherland in the region of our country, but they are not advanced in divine rectification."

At that time, the Serbian people were at the crossroads of the geographical, spiritual and political divisions of East and West, just as they are today. But this did not prevent, but inspired Saint Symeon the Myrrh-flowing and his holy sons Sava and Stephen the First Crowned to wisely and prudently lead a two-man ship of the Serbian people, a ship of the Serbian Church and the Serbian state, through the Scylla and Charybdis conflicts of the East and the West no less than those of today.

Saint Sava knew that the spiritual and cultural enlightenment of the faithful could only be achieved if a sufficient number of dedicated bishops, priests and monks were educated under one church administration. Without a unified church framework and a unified spiritual space, the essential pastoral mission of the Church of salvation in its fatherhood and its people was simply not possible. In such political circumstances, it was necessary for the Church to be autonomous, autocephalous.

Saint Sava knew that the spiritual and cultural enlightenment of the faithful could only be achieved if a sufficient number of dedicated bishops, priests and monks were educated under one church administration. Without a unified church framework and a unified spiritual space, the essential pastoral mission of the Church of salvation

CONTINUED ON P. 4

ENCYCLICAL ON THE OCCASION OF THE 800TH ANNIVERSARY OF THE AUTOCEPHALY, CONTINUED FROM P. 3

in its fatherland and among its own people was simply not possible. In such political circumstances, it was necessary for the Church to be autonomous, autocephalous.

For this reason, the Saint, inspired by love for his people, and with the consent of his brother the Holy King Stephen the First Crowned, made one of the most important decisions in the history of the Serbian people. At a time when the Orthodox Eastern Roman Empire was being torn apart and conquered, when the Crusader hordes - with fire and sword - established a Latin Empire in the capital of Constantinople and appointed their own Latin patriarch, he went to the Byzantine Emperor and Patriarch of Constantinople, who were then refugees in the Asia Minor city of Nicaea. There, fully respecting the canonical order of the Orthodox Church, he obtained full autocephaly for the Church among his people, becoming himself the first Archbishop of all Serbian and coastal lands.

This is described by Sava's hagiographer the hieromonk Domentijan in the following words: "... and by the all-powerful might of God, and with His help having every possible thing, he asked for the blessing of the venerable patriarch and from the ecumenical council, that no other archbishop should go to the ecumene for consecration, but only he be mentioned among the first, and that his self-consecration be of his fatherland just as, by God's help, its self-governing. By the same rite he also accomplished this, that it be without cares on both sides, but that that same archbishop in the assembly of his own bishops might meet and thus may consecrate for them an archbishop."

In Nicaea, in the Church of the Wisdom of God, where the first and seventh ecumenical councils were held, Saint Sava was consecrated in the year of the Lord 1219 as the holiest offspring of his people, and he was consecrated and appointed as the ruling hierarch of the new autocephalous local Church.

Acquisition of autocephaly for the Serbian Church occurred in parallel with the consolidation and development of the medieval Serbian state, so that the primarily church event also had great political significance. Areas with different political traditions, gathered together in one state, were now joined together into one single spiritual entity. Undoubtedly, in seeking autocephaly, Saint Sava also had in mind

the national, governing interest of the Serbian people. Therefore, on his return from Nicaea to Serbia, he edited the *Zakono-pravilnik* (Nomocanon), a book that, in addition to church-canonical rules, included the norms of civil law. However, one should not lose sight of the fact that he did this primarily with spiritual and pastoral motives. Saint Sava knew that in the given historical circumstances, only an administratively autonomous Church could allow for a valid and lasting evangelization, spiritual progress and religious foundation for his people and fatherhood.

Moreover, for Saint Sava, as well as for the fullness of the Church of Christ at all times, unlike the state sovereignty and organization of any human organization and institution in this world, the administrative independence of the Church did not mean its isolation, closure and isolation. On the contrary! It always meant remaining in the community, unity and love with all the local Churches of God in the world confessing the true, Orthodox faith.

Autocephaly essentially meant - ecclesiastically and canonically - that the assembly of bishops of a particular ecclesiastical area had the right to elect its leader, its head, that is, the first hierarch (or primate), and then he would be accepted and recognized by the first hierarchs of all other independent Churches. Autocephalous status means that one Church does not depend on any greater church center, that is, the decisions of its hierarchy are not subject to approval or confirmation by another, its superior, church center.

This is exactly what St. Sava achieved in 1219 and obtained from Patriarch Manuel II Charitopoulos Sarantenos and the Byzantine Emperor Theodore I Laskaris. The Serbian Church received its own Assembly of Bishops which he himself was recognized as its head. Therefore, for matters within the jurisdiction of the local Serbian Church, neither Saint Sava nor any of his eighty-one successors on the archiepiscopal throne ever sought or seeks the consent or acceptance of Constantinople or any other Church. That is why this event is a watershed that distinguishes Serbian history as one before Saint Sava and one after him.

The fruits of that great event are irrefutable and far-reaching. They mark all of our history in all areas of life, science, culture, spirituality, and statehood - in a word, the identity and very historical being and survival of our people. Under the auspices of the Autocephalous Church, Archbishop Sava, headquartered in Zicha Monastery, managed to initiate all the creative forces of the people, to excite, to carry, to light

CONTINUED ON P. 18

800TH ANNIVERSARY OF THE AUTOCEPHALY OF THE SERBIAN ORTHODOX CHURCH

Central Celebration held at Monastery Zicha

A great event awaited us this year, an event which closes eight centuries of existence of the autocephalous Serbian Orthodox Church.

On that occasion the central celebration of this great jubilee was held on October 6, 2019 at Zica Monastery. This ancient church, founded by our famed Nemanjic ancestors, welcomed this day in a beauty which was unable to be taken by even the flames and bombs of those who, over the centuries, attempted to conquer and extinguish the burning candle of faith which had been lit in the soul of the Serbian God-bearing father, our Sava.

Due to the large number of participants of this historical event, hosted by the ancient St. Sava zaduzbina and the Diocese of Zicha, the space for the liturgical service was arranged on a stage placed on the eastern side of the monastery grounds.

His Holiness Serbian Patriarch Irinej officiated at the Holy Hierarchical Divine Liturgy with the concelebration of the host bishop, His Grace Bishop Justin of Zicha,

Their Eminences Archbishop of Ohrid and Metropolitan of Skoplje Jovan, Metropolitan of Montenegro and the Coastlands Amphilohije, Hrizostom of Dabar-Bosna and Porfirije of Zagreb, Their Graces Bishop Vasilije of Srem, Lukijan of Budim, Nikanor of Banat, Longin of New Gracnica-Midwest America, Mitrophan of Canada, Irinej of Backa, Dositej of Britain and Scandinavia, Pahomije of Vranje, Jovan of Sumadija, Ignjatije of Branicevo, Fotije of Zvornik and Tuzla, Atanasije of Milesevo, Joanikije of Budim and Niksic, Grigorije of Düsseldorf and Germany, Milutin of Valjevo, Teodosije of Ras and Prizren, Maxim of Western America, Irinej of Eastern America, David of Krusevac, Jovan of Slavonia, Sergije of Bihac and Petrovac, Ilarion of Timok, Arsenije of Nis, Siluan of Australia and New Zealand, Kirilo of Buenos Aires and South and Central America, Nikodim of Dalmatia, Heruvim of Osek-Polje and Baranja, Dimitrije of Zahum and Hercegovina, Joakim of Polog and Kumanovo, Marko of Bregalnica, David of Stobi, as well as Atanasije, retired bishop of Zahum and Hercegovina.

In prayerful attendance were also Bishop Lavrentije of Sabac and Valjevo and Bishop Jovan, retired bishop of Nis.

Concelebrating with the hierarchs were Archimandrite Dr. Tihon (Rakicevic) of Studenica, Jovan (Radosavljevic) and Abbot of Sopotani Teoktist, V. Rev. Protopresbyter-Stavrophor Savo Jovic, Milutin Timotijevic, Dragi Veskovic, Slavko Zorica, Zoran Krstic, Ljubinko Kostic and Vladislav Topalovic, V. Rev. Protopresbyters Jovan Milanovic and Ljubomir Prijanovic, Protodeacons Stevan Rapajic, Damjan Bozic and Aleksandar Grujovic, as well as Hierodeacon Siluan from Monastery Hilandar.

The monastery sisters beautifully sang the responses in Byzantine chant during the service. For all those in attendance this was a special experience – to hear angelic-like chanting.

The monastery grounds were too small in receiving all the many faithful people who gathered on this day at our great Zicha, the source of our spirituality. Like a river that returns to its source, the people came from all regions, wherever the Serbi-

an name continues to last. It was beautiful to see the sight in which all generations, from young to old, rush to the wisest Serbian mind, but also the most beautiful Serbian child – Saint Sava. The clergy and monastics, who offer prayers throughout the world for the entire world but also, always for their own people of St. Sava, witnessed by their numbers that the deed of our great father Sava bore much fruit and continues to bear fruit to this day. Among those in attendance were His Royal Highness Crown Prince Alexander and Princess Katherine, the General Secretary of the President of the Republic of Serbia Nikola Selakovic, Minister of Foreign Affairs Ivica Dacic, Minister of Culture and Media Vladan Vukosavljevic and Minister for Innovation and Technological Development Nenad Popovic, representatives of churches and faith communities, mayors, representatives from the military, police, gendarmerie, cultural and educational institutions. Video screens were set up at different spots so that all those in attendance could follow the events.

Many faithful partook of Holy Communion, distributed by the clergy at different places around the monastery.

His Holiness Serbian Patriarch Irinej delivered the homily:

“We are at our greatest holy site. Around it the people gathered, prayed, their faith was spread and strengthen. Eight centuries ago the history of our autocephaly began here. Stephen Nemanja and Saint Sava made plans here. They knew that the people needed an organized and independent Church and state. It was founded by holy men, the great Nemanjic dynasty. Our foundations are sacred. That’s the mystery upon which our Church survived after much suffering. Our holy sites suffered. At times their beauty exceeded even the great Byzantine churches. Our Zicha is witness to that.

The Nemanjics’ achieved an apostolic deed, as well as our Church. The Church led its apostolic mission among the people. It spread the truth of God, building churches but also people in holiness. The state completed its task. The Church and state were adorned with harmony. That which needs to be emphasized today is that we need to

return to the path of Christ and the path of Saint Sava. No one except the Lord is the Way, Truth and Life. Today, when we celebrate eight centuries of our autocephalous existence, we remember when the people listened to the words of its Church. That’s why we have lived to see this bright day in our holy Zicha. Zicha is much suffering, but through faith in God it survived, both it and the people. We suffered for our beloved fatherland, dreamed of its freedom. The Lord fulfilled it.

We thank God that we can celebrate this great day. It’s important to know that

past that it’s the best for the Church to do its job and the state theirs. For this reason do I greet our state, science and culture representatives. I pray that God might send his blessings on all of us, that we continue our life and culture on the path of Saint Sava. May you all be blessed, that we leave from this place with the mutual desire and prayer for unity and love for one another. May the Lord be with us unto the ages of ages. Amen.

His Grace Bishop Arsenije of Nis read the Encyclical with which our Holy Orthodox Church addressed all its spiritual children.

The Diocese of Zicha and the monastery sisterhood prepared refreshments for all in attendance following the divine service. Afterward, on a stage set up between the monastery gates and the monastery trapeza, a cultural program was performed, directed by Sasa Gabric. Participants included the Society for Culture and Arts (KUD) “Abrasevic”, Bora Dugic, “Kosovski Bozuri”, and students from the elementary school “Svetozar Markovic” from Kraljevo, actors Katarina Dimitrijevic and Gojko Baletic who recited verses from the works of Bishop Nikolaj Velimorovic. The arrangement of folk dances, sound of our traditional instruments and beautiful voices who sang some of the most beautiful Serbian songs, was truly enjoyed by everyone.

In joy of this great day filled with both religious and cultural contents, all those in attendance left the monastery with joyous hearts, proud of the fact that our generation has been honored with this magnificent jubilee. May our holy Father Sava pray to the Lord that our Church and our

people see the next jubilee of 900 years of autocephaly. With the beautiful poet Vojislav Ilic, all Serbs can exclaim:

“Centuries have passed and many more will pass,
but that child is still alive, because his glory lives,
because that child was Rastko, the son of Nemanja, Saint Sava.”

Protonamesnik Aleksandar R. Jevtic

unity adorned our people, and that unity in Church, faith and love we must nurture today. Divisions and arguments, personal interests, are not the true way. They do not lead to a good future. We must have love among ourselves. That’s how we will be able to respect others, and they us. Regardless of our nation or faith, we must love one another. That’s the message of this great jubilee. That’s how the Church and state are preserved. We have examples from the

A Glorious Celebration of Two Jubilees in Boston

The year of the Lord 2019 is the year of jubilee for the fullness of the Serbian Orthodox Church. In the preceding months, many other dioceses and parishes of our Holy Church have celebrated the 800th Anniversary of the Autocephaly of the Serbian Orthodox Church at a local level.

On November 1st and 2nd, this important jubilee was celebrated on the Diocesan level in our Eastern America Diocese along with the 130th anniversary of the birth of Saint Mardarije of Libertyville and all America. By the Episcopal Proclamation of

day, the participants of this glorious celebration started to gather. His Grace Bishop Irinej, together with Fr. Aleksandar Vlakovic, the Dean of St. Sava Cathedral, joined by Fr. Nektarije (Tesanovic), Fr. Branislav and Fr. Vladislav Golic, prepared the services for the upcoming celebration.

An exceptional joy to this glorious event was added by the consecration of the newly made antimensia for our Diocese. They were made out of the finest, carefully chosen materials, which will ensure outstanding durability and lasting use.

and the Spirit, You fill all things, O boundless Christ.” Also depicted on left side of the antimensia is Saint Sava, holding the Cathedral of Saint Sava in New York City in flames, extinguished by the trumpet of an angel. On the right side of the antimensia, Saint Irinei of Lyon, the patron saint of His Grace Bishop Irinej, is depicted. Holy relics of St Bishop Mardarije of Libertyville, as well as of the Holy new martyrs of Prebilovci, were placed in the new antimensia.

In the late afternoon hours, all participants of this august celebration gathered

His Grace Bishop Irinej, November 2nd, the feast day of St. Mardarije, is to be celebrated annually in all parishes of the Eastern American Diocese.

Saint Sava Cathedral in Boston, MA was the gathering place for the faithful and the clergy around their Bishop. The joy of this day was great and it was shared with many guests from other Serbian dioceses as well as from other Orthodox jurisdictions in the United States.

From the early morning hours on Fri-

His Grace Bishop Irinej's idea was rendered by a skillful hand of an iconographer, Mr. Uros Todorovich, PhD. The masterpiece brought together in harmony old Byzantine art from the Paleologos era, theological significance of antimensia, as well as remarkable moments in the life of the Diocese in this day and age. On the antimensia, very vividly inscribed are the words of the prayer: “In the tomb with the body, in Hades with the soul as God, in paradise with the thief and on the throne with the Father

together for a vespers service. An Athonite monk, Very Rev. Archimandrite Maximos Constas, PhD, senior scholar at the Hellenic College of Holy Cross, officiated the vespers service. Fr. Maximos represented his Eminence Archbishop Elpidophoros of the Greek Archdiocese of America. His Grace Bishop Irinej and His Grace Bishop Maxim of the Western American Diocese of the Serbian Orthodox Church were in attendance.

CONTINUED ON P. 10

800th Anniversary Commemorated in Canada

The Diocese of Canada celebrated the great jubilee of the Serbian Orthodox Church on Sunday, November 3, with the Holy Hierarchical Divine Liturgy at Holy Trinity Church of Kitchener, and a formal banquet at the St. George the Great Martyr church hall in Waterloo. Officiating at the Divine Liturgy was His Grace Bishop Sava, retired bishop of Slavonia, with the concelebration of His Grace Bishop Heruvim of Osek-Polje and Baranja and His Grace Bishop Dr. Mitrophan of Canada, and the concelebration of a large number of clergy from the Diocese of Canada. V. Rev. Protopresbyter Toma Bekurishvili (Georgian Orthodox Church), and Protodeacon Milovan Gogic (Diocese of Gracanica-Midwestern America). The parish choir "St. Roman Melodist", directed by Biljana Vazic, beautifully sang the responses.

An instructive word on autocephaly and the role St. Sava played in acquiring

the same, was delivered by Protopresbyter Dr. Goran Gojkovic, dean of Holy Trinity Church. Following the Divine Liturgy, at which a large number of faithful communed, Bishop Mitrophan thanked all the participants and organizers of this great celebration and called upon Bishop Heruvim to deliver the homily. The Bishop then called on all the faithful to be aware of the only complete assembly - the liturgical gathering around Holy Mystery of the Eucharist. He particularly noted that the grace of the Holy Spirit acts there where we are gathered in the Lord's name, in peace, unity and Christian love.

Following the prayerful gathering, over six hundred believers welcomed the bishops in the strikingly impressive hall of the St. George church-school congregation. On this occasion, the Royal Federal Cavalry of Canada awarded the honorary guard to the bishops, namely officers Lepa Pavlovic

and Chuong Tiju. The program, led by Rev. Jovan Marjanac, secretary of the Diocese of Canada, began with a prayer and blessing given by Bishop Heruvim, and the national hymns of Canada and Serbia. The formal greeting was delivered by the host hierarch, His Grace Bishop Mitrophan, who greeted his brother bishops and presented them with gifts as a token of his gratitude. Additionally, the Bishop thanked the representatives of the sister local churches in Canada, Protopresbyter Tom Bekurishvili (Georgian Orthodox Church), and Protopresbyter Julian Stojica (Romanian Orthodox Church), as well as all the assembled representatives of church, national and cultural organizations.

Greetings and congratulations to the diplomatic representatives of Bosnia and Herzegovina and the Republic of Serbia were expressed by the newly arrived Am-

CONTINUED ON P. 11

A GLORIOUS CELEBRATION OF TWO JUBILEES IN BOSTON

CONTINUED FROM P. 8

Holy relics of St. Mardarije were presented to all the faithful and displayed in a skillfully crafted sarcophagus. As noted by His Grace Bishop Irinej, this was a gift to the St. Sava Cathedral as a sign of appreciation for their selfless love and sacrifice in organizing this significant event. At the end of the vespers service, His Grace Bishop Irinej blessed the ilitia or the covering cloths for the new antimensia. His Grace also greeted and welcomed all guests who came from near and far to take part in this celebration.

Following the vespers service, a formal dinner was prepared and served by the parishioners of the St. Sava community. A movie about St Mardarije titled "The Quiet Corner of Christ" was played at the conclusion of the night.

The second day of this celebration started with the blessing of the new antimensia. According to the established practice, joined by all of the clergy of the Eastern Diocese, His Grace Bishop Irinej first sprinkled the antimensia with holy water from the Jordan River. Then, accompanied by the chanting of psalms, the antimensia were blessed with a mixture of wine and rose water. In the end, they were anointed with myrrh - holy chrism. A procession was then made inside the church. His Grace carried all antimensia, while the clergy joined

the procession carrying in their hands the candles from the Holy Land and receiving the light from the candle that was lit by the Holy Fire. The antimensia were then placed on the altar table upon which the liturgy was served.

His Grace Bishop Maxim of the Western American Diocese officiated the service. His Grace Bishop Irinej as well as many visiting clergy co-celebrated. The choir, Lira, from Washington D.C., directed by Popadija Jelena Vranic added to the beauty of this liturgical gathering. Given that the particular Saturday was a Memorial Saturday, a Parastos service for all the bishops, priests and faithful of our Diocese was held at the conclusion of the Divine Liturgy.

His Grace Bishop Irinej then entrusted the newly consecrated antimensia to each

priest for his respective parish to serve as a visible sign of his authority and spiritual presence in each community.

Over 350 people in attendance gathered for the agape meal following the services. Besides the two hierarchs, among the representatives of the sister churches were V. Rev. Archimandrite Maximos Constans, representing His Eminence Archbishop Elpidophoros (GOA) and V. Rev. Stavrophore Alexander Rentel, representing His Eminence Metropolitan Tikhon (OCA).

Other distinguished guests from political and cultural life of the Serbian Diaspora were His Excellency Mr. Djerdj Matkovic, ambassador of the Republic of Serbia to the United States, Mrs. Drina Vlastelic Rajic and Mr. Obrad Kesic, representatives of the Republic of Srpska in the United States, Mrs. Millie Radovich, the President of the Federation Circle of Serbian Sisters for the Eastern Diocese, Mrs. Milana Milosh, secretary of the Serb National Federation, and many other eminent individuals.

The V. Rev. Protodeacon Jovan Anicic, PhD, organized the cultural program which took place during the agape, featuring the folklore ansable Gracanica from Boston, a mixed choir, Lira, from Washington, D.C., "TRIO Pokret" from Belgrade, Serbia, as well as the renowned actress Katarina Radivojevic. The masters of ceremonies were Mrs. Sasha Mandic Wagner and Mr. Srdjan Maksimovic, a PhD candidate at Fordham University.

In conclusion, His Grace Bishop Irinej expressed the deepest and most sincere gratitude to all those who participated in this joyous gathering of our Diocese. We all gave thanks to God, and Saint Sava by singing "Uskliknimo s ljubavlju", taking with us great memories to be cherished and shared.

800TH ANNIVERSARY COMMEMORATION IN CANADA

CONTINUED FROM P. 9

bassador of Bosnia and Herzegovina in Ottawa, Marko Milisav, and Consul General of the Republic of Serbia in Toronto Vasilije Petkovic.

On the occasion of this great jubilee, a diverse cultural and artistic program was organized with rich spiritual, poetic and folklore content. The program featured choirs Toronto and Kitchener, folklore groups and a singing group SKUD "Oplenac" from Mississauga, "Gavrilo Princip" from Waterloo, "Stevan Sindelić" from Kitchener. Special guests "Iverioni" and the singing group "Iveron" from the Georgian community in Toronto delighted everyone with their folk repertoire. The music intermezzo during the service was performed by Marko Pejanovic (piano) and Marina Brankovic (violin), music professors.

On this occasion, Bishop Mitrofan presented the newly established Fund for Youth in the Diocese of Canada, which will encourage younger generations in Canada to serve various purposes in order to bring them closer to the Church. First of all, the board members of this fund will organize the first St. Sava Ball of the Diocese, on February 1, 2020, with the aim of improving the conditions of the summer camp for children.

The diocesan commemoration of the 800th anniversary of autocephaly of the Serbian Orthodox Church ended with the closing letter and blessing of His Grace Bishop Sava, retired bishop of Slavonia, whom many of those present remembered from his service on the North American continent. With the full attention of the audience, Bishop Sava spoke in Serbian and English about the key moments for the Serbian Orthodox Church on this continent. The Bishop referred to the period after

World War II, the difficult division of the schism, the reconciliation of the same, and today. It is especially appreciated that Bishop Sava himself is a participant in all these historical events, having entered the Monastery of Sv. Save in Libertyville as early as 1956 as a novice.

In gratitude to the Lord and Saint Sava all left for their homes knowing that this historical gathering is a great blessing for all Serbdom in the Diaspora.

Bishop Irinej Reviews NYC Cathedral Construction

On the Feast Day of the Holy Archangels, November 21, 2019, His Grace Bishop Irinej of Eastern America celebrated the Holy and Divine Hierarchical Liturgy, at the Russian Orthodox Cathedral of the Theotokos of the Sign, for the parishioners of St. Sava Cathedral. Concelebrating with him were Fr. Zivojin Jakovljevic and Protodeacon Jovan Anicic.

Following the Festal Liturgy attended by many of the faithful from the Five Boroughs and surrounds, including some Russian faithful, Bishop Irinej paid a visit to his Cathedral See in New York City to review the ongoing, impressive reconstruction endeavor.

Greeting His Grace at the tightly secured entrance gate were Marko Cupkovic, Board of Trustees liaison to the construction team and head of the Building Committee, and Steven Vlahakis, Site Superintendent. Joining them inside the imposing cathedral were Pat and Gerry O'Donoghue, President and Vice-President, respectively, of O'Donoghue Contracting Corp, the latter of whom is also supervising the construction effort.

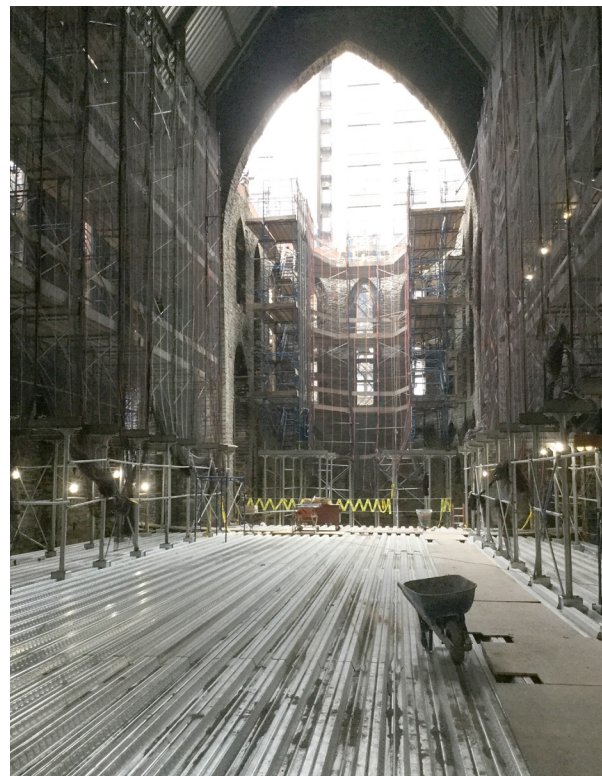
Donning his hard hat, His Grace proceeded to review the construction of the new floor, presently consistent of massive 27" deep steel I-beams to which were being riveted sheets of 7" deep corrugated galvanized steel onto which will be poured a cement base, surmounted by floor heating elements, and a final finishing layer.

Simultaneously, the windows were being fitted with framing, in which temporary Plexiglas will be mounted, in order to facilitate the enclosure phase of the construction. Following suit will be the framing of the doorways and the installation of, albeit temporary, substantial metal doors.

It was most impressive to see the 55 degree pitched roof, which soars to the height of almost two stories, fitted with vertically

placed sheets of corrugated metal. Soon this sheeting will be covered with marine board and an asphalt membrane, all of which is part of the permanent roof. The membrane will also be laid vertically to assist in the deflection of heat effect, together with a vented vertebrae, to insure the durability of the roof.

The real skill sets of those reconstructing our beloved Cathedral is evidenced in the manner in which the crane skillfully lowers each massive I-beam through the, as of yet, open air altar apse! Following the installation of the new floor, the apse will receive its gracious semi-oval pitched roof, thereby covering the altar area, and finalizing the roof construction.

Constantly monitored by seven mounted devices that gage vibration and movement of the walls, it has been gratefully reported that the once lone-standing Cathedral walls, which have endured more than 150 years, are now fully secured to continue witnessing to God's glory.

Immediately following this secure and enclosure phase, we will proceed with the preparing the interior, according to prescribed specifications, for a temporary occupancy permit. This would enable us, from time to time, to serve in the Cathedral Church.

Truly, a work in progress, rising from its ashes like a phoenix - the very image of the Resurrection of Christ - this is the most appropriate manner in which to Mark the conclusion of 2019, as a meaningful year in which we celebrate the 75th Anniversary of the Orthodox Consecration of the St. Sava Cathedral; the 150th Anniversary of its dedication as Trinity Episcopal Chapel; and all in the embrace of the 800th Anniversary of the Archiepiscopal Consecration of Saint Sava, our Patron Saint, gloriously marking Eight Centuries of the Autocephaly of the Serbian Orthodox Church!

Having concluded his inspection and informative visitation to the construction site, His Grace met, thereafter, with award winning architect, Don Zivkovic, Project Executive.

As the Saint Sava Cathedral is a national historic landmark, the final exterior finish will be a faithful replica of the original slate roof as mandated by the Landmarks Commission.

Magnificent Celebration of the Parish Slava in Akron

Magnificent and prayerful, as it fits, the Parish of St. Demetrius in Akron celebrated its Krsna Slava this year!

As our people in the Diaspora, in the struggle for existence, are unable to attend Holy Worship on weekdays, this year's Parish Slava in Akron was celebrated on Sunday, November 10.

At the door of the Church, priests in vestments, children with bouquets of flowers and faithful, and people with warm hearts greeted their Archpastor and Father, His Grace Bishop Irinej, Bishop of Eastern American. Upon entering the beautifully arranged Church, Bishop Irinej, together with the clergy, officiated the Divine Liturgy. According to the Gospel reading, the Bishop gave his interpretation from the depths of his heart and soul. A large number of the faithful received Holy Communion, which in particular contributed to the Eucharistic joy.

Following the Prayer Behind the Ambo, His Grace and the Clergy exited the Church to the outside entrance of the Church to bless the newly raised monument. This monument is dedicated to all Serbian people, who were innocent victims, that do not have a burial place or anyone to pray or light candles for them.

Upon returning into the Church, the Slava Gifts, prepared by the Kumovi Goran and Vanja Zoric, were blessed by His Grace Bishop Irinej and the Clergy. The

festive table of love was prepared by the blessing given in the Church.

For next year, Slobodan and Sladjana Marinkovic have been chosen to be Kumovi.

During the banquet, the Bishop honored the following deserving individuals with His Gramata: Geraldine Ostich, Michael Ostich, Milorad Jovic, Miodrag Stankovic, and Mr. Mario Jokic, who made the monument, received a Letter of Gratitude from the Church Community.

In his welcoming speech during the banquet, Father Dragan Goronjic thanked the Bishop for his visit and blessings today. He spoke of the feats and sacrifices of our Serbian people, during the wars, and even of those Serbs who came to Akron 100 years ago and in difficult times for Serbs they decided to take ships from their homeland as

helpless Serbian people, however, many of them never made it to Serbia because their ships were sunk and their bodies were gone. May the Church of God never forget them, Father Dragan noted, is also witnessing the erection of a monument which Bishop Irinej blessed and which was erected in honor of these brave people, whose names are not known. During his speech, Father Dragan also read various texts and passages that witness the suffering of our people throughout history. He noted that this event is also made more complete by the fact that we are in the year when our Holy Church celebrates eight centuries of its Autocephaly. Also, the Slava Host referred to the works and life of St. Demetrius, who with his life leaves an indelible mark and example to all of us who are called Christ's children.

Serbs, Yours Will Not Forget You

That knot, the knot of torment and bitterness
all these summers and winters.... chests tightening,
and it did not... .. time did not heal wounds,
with each year, it gets even harder.

Hope disappeared; how fists are squeezed like wings,
hope is the last one to die ..... so they say;
to live your lives somewhere hidden,
and to us about your disappearances we are only lied to.

It's hard to admit to yourself
to know that you are no longer here,
but neither our love nor our longing
washed away by storms, neither winds nor heavy rain.

Oh how they just push hard
this stifling burden of sadness and pain,
which has broken many hearts for years,
that you have no grave anywhere for yourself.

Somewhere far away, are your earthly remains,
In the meadows, hills, rivers and forests,
but you have long since ascended to heavenly heights
and found eternal rest to wounded souls.

Look down here towards us,
to the Holy Cross standing here,
there will be an earthly home for you
and here will these verses of mine live for you.

In front of the Church of the Holy Martyr St. Demetrius,
in one, only seemingly, distant Ohio,
faithful people have raised this memorial for you,
and their prayers are now in heaven.

As if all of your mounds are here,
For you will candles be lit here,
tired bones will peacefully sleep,
because your Serbs will not forget you.

The First 125 Years of Jackson's Gem

The oldest Serbian Orthodox parish in North America, dedicated to Saint Sava, in Jackson, California, festively celebrated its 125th anniversary during the weekend of 18th-20th of October, 2019. The commemoration of the jubilee began in the Amador County Public Library, where the parish clergy and parishioners presented several books that constitute the DNA of our community: *The Christian Heritage of Kosovo and Metohija*, *The Serbian Christian Heritage of America*, *The Lives of Saint Mardarije of Libertyville and Saint Sebastian of Jackson*, *All Roads Lead to Jackson* (on history and importance of the Serbian community in this city and region) and *The Icons of Saint Sava Church in Jackson* (with the parish history and explanation of frescoes).

The next location was the Amador County Museum and an exhibition of beautifully illustrated panels describing the 800 years of the Serbian Orthodox Church, prepared and generously shared by Protodeacon Jovan Aničić of the Eastern American Diocese, and the 125 years of the Saint Sava Church in Jackson, prepared by Lazar Larry Angier. The two panels talking about the founding of Saint Sava Church, its worship and frescoes, and about Saint Sava and Saint Sebastian, will stay permanently in the Museum. In the adjacent room of the

Museum, the present had a chance to see a model of the Kennedy Gold Mine and a simulation of how it functioned.

The program in the Museum was followed by dinner in the church fellowship hall, with a speech by Stefan Kmezić, one of the three representatives of Saint Sebastian's Dabović family from the Bay of Kotor, and with gusle playing and singing by Bojana Peković, who all came from Europe for this occasion. The short version of the new documentary film by Dragan Marinković and Boris Gortinski about the Jackson's church was premiered.

On Saturday, the program continued in front of the National Hotel, the oldest one in Jackson, where the mayor of Jackson, Mr. Bob Stimpson, and Saint Sava's parish priest, Marko Bojović, addressed the gathered people expressing their joy and thanksgiving for mutual support and contribution. In the name of the city and on the occasion of this significant jubilee, the mayor presented to Saint Sava Church a big flag of the city of Jackson, on which both the already mentioned hotel and church are depicted. The local school Marching Band intoned the American national anthem, and then the melody of the Užice Kolo, to which the members of the Folklore Dance Group „Mladost“ („Youth“) of the four Serbian Orthodox parishes from the Bay area danced kolo in front of the hotel and next

to the most popular bakery in town, owned by the Serbian family Živanović. From that same place, just as the founders – miners did it 125 years ago, as we had found out in the archive of the local daily newspaper, the festive procession began along Jackson's central Main Street, with the melody of the *March to the Drina River*. It was led by the processional cross, carried by Srdjan Dabović, a great grandnephew of Saint Sebastian, followed by the new, magnificent and beautiful icon of Saint Sebastian, brought to Jackson as a gift in honor of the anniversary by Srdjan and two other representatives of Saint Sebastian's family from Serbia and the Bay of Kotor. Behind them, there were church banners, icons, Gospel book, American national flag, flags of the Serbian Church and People, historic flag of King Nikola of Montenegro, which he had sent as a gift to Jackson's parish, and the newly-received flag of the city of Jackson. In the procession there were six priests (of whom three were from Sebastian's native city of San Francisco: Dušan Bunjević, Slobodan Jović and Djurica Gordić, a priest of the Russian Church, James Steele, whose Bishop Nikolai consecrated the church 125 years ago, George Elliott, the priest of the Serbian missionary parish from Anderson, California, and the host priest from Jackson), three deacons, Jackson's mayor and city manager, Parish Council president with a black-and-white photo of the church founders and marching band, the KSS president with the icon of Saint Petka, the patron of our KSS, parishioners with their Slava (family patron saint) icons, youth in Serbian folk costumes, children with old photos of their reposed ancestors who inbuilt themselves into the history of Jackson's parish. The procession stopped by the Fire Department building

for pronouncing litany and „Many Years“ for the parish, city and region and all those in public service. With the sounds of bagpipe and drums, the procession came to the church property, where the marching band played the Serbian national anthem *O God of Justice*, and then another kolo, danced by the youth again. The two great grand-nephews of Saint Sebastian, Srdjan and Stefan from the Bay of Kotor, then took the icon from the vehicle in which it was driven and with the sound of the bagpipe and Holy Bishop Nikolai's resurrectional song *People, Rejoice*, they started walking through the cemetery up the hill to the church gate. There they presented the icon of Saint Sebastian of Jackson and San Francisco to the priests of Jackson and San Francisco. From the church steps at that moment, Srdjan Dabović addressed the crowd. His family presented this gorgeous icon, the work of Jelena Hinić, an iconographer from Belgrade, as well as the throne made out of beech wood by Paul (Skip) Sharp, an American Orthodox Christian from Mountain Ranch, California. Srdjan invited everyone to come to Sasovići, Herceg Novi and Boka next year in June, when the summer celebration of Saint Sebastian would be established. The icon was then taken into the church and into the altar through the royal doors. The procession was completed by the memorial service for all the church founders and all those buried on the church cemetery and finally, once again, with the beautiful resurrectional song sung by children, youth and everyone else *People, rejoice*.

The next location in the schedule was the place where everything had started from – the mine, which is now the Historic Kennedy Gold Mine Museum. At first, two small boys, Bogdan and Miloš, the descendants of the miners Sava Vuković and Mihailo Bakoč, unveiled a memorial plaque, in honor of the miners who founded the church, and attached it to one of the mine's buildings which is informally called the

Serbian building. Then the program continued with a picnic, folklore dancing, gusle and bagpipe music, children's games and museum tours. During the program in the mine, the Serbian bishop of Western America, Maxim, arrived, as soon as he was able to.

After the afternoon rest, people started coming from various cities to Saint Sava Church already around 5 pm and Vesper Service started at 6. Right before its beginning, Bishop Maxim and the retired Jackson's parish priest Stephen Tumbas took the

The culmination of the entire celebration was, naturally, the Divine Liturgy, presided by Bishop Maxim and concelebrated by four presbyters (protopresbyters Stephen Tumbas and William Wier and presbyters George Elliot and Marko Bojović) and Jackson's deacon Dragan Stojanovich. Another retired priest, Dušan Bunjević, and a retired deacon, Triva Pavlov, were prayerfully present. After reading of the Holy Gospel according to Luke about the apostles' great catch of the fish, Bishop Maxim spoke in his sermon how this story teaches

us that our God is not some distant and indifferent God, who intervenes in our lives only when it is time to punish us or reward us, but rather that the Son of God was incarnate and became a man, one of us, and that He is our Lord but also our best friend, who is continually with us, in our daily lives and both in our small and our great needs and worries. The Liturgy was crowned by the Holy Communion, of which many faithful people partook.

The festive banquet took place in the big hall of the Saint Sava Mission decorated with much taste. The rich program included concise and substantial speeches by six speakers: Richard Broderon, a representative of the parishioners who are not of our ethnic background but who were wholeheartedly embraced by our community and who wholeheartedly accepted our faith and church, Richard Votaw, a representative of the Serbs whose ancestors were miners and church founders, Marko Kljajević, a representative of the Dabović family from the Bay of Kotor, retired parish deacon and priest, Triva Pavlov and Steve Tumbas, and finally Bishop

Maxim. The speeches were joyful, warm, optimistic and filled with gratitude.

The musical part of the program started with the very talented local high school jazz band, as an expression of the interconnected identities of the city and the church and in an effort to present the best of each. The "Mladost" Folklore Dance group performed twice with two medleys of Serbian folk

CONTINUED ON P. 16

icon of Saint Sebastian from the altar to the throne. At the end of the beautiful service, the faithful who packed the beautifully restored church were approaching the new icon and the relics of Saint Sebastian with great excitement.

The dinner with the all-evening fellowship, live music by "Serbia" band from Arizona and kolo dancing took place at Saint Sava Mission after the Vespers.

JACKSON'S ANNIVERSARY CELEBRATION

CONTINUED FROM P. 15

dances. Popadija Biljana Bojović and Marielle Petričević chanted two church songs written by Saint Nikolai of Ohrid and Žiča, in honor of the miners' sacrifice in order to build the beautiful white church on the top of Jackson's hill. "The Golden Embroidery Trio" (piano: Gorjana Zekić, clarinet: Milun Dasković, cello: Biljana Bojović) played a medley of our folk songs. Bojana Peković, a very talented and young gusle player and singer and currently a student of a prestigious music academy in Finland, came from Europe to take part in Jackson's festivities in honor of the founders who came from Herzegovina and Montenegro, where gusle music was especially popular. She played two pieces for the first time: one was dedicated to Saint Sava Church in Jackson and the other was an excerpt from Serbian folk poem "Židanje Ravanice" (The Building of Ravanica Monastery) sung in English language. At the end of her performance, accompanied by cello, she played and sang a song on Saint Sava. The musical program ended with the bagpipe of

John Elliott, who was accompanied by all other musicians, folklore dancers, children and youth singing one more time the song *People, Rejoice*, about the Feast of feasts, Holy Resurrection of our Lord Jesus Christ, "through which we know the purpose of all creation". Having accepted a gift – specially treated brick (which was found during the restoration works under the church and which rested there since the founding of the church in 1894) with two attached coins commemorating 800 years of the Serbian Orthodox Church and 125 years of Saint Sava Church in Jackson, Bishop Maxim gave the final speech, inviting us to follow Saint Sebastian's holy example of modesty, humility, generosity, patience, determination, meekness and love. At the very end, he gave his final blessing to all and the faithful people of God, filled with the grace of the Holy Spirit and, departed in joy and peace, exclaiming one more time the greeting that Jacksonians end with all their celebrations: *Živeo* (Long-live) Jackson!

"From Young Ivan to the Great Mardarije"

From a homily delivered by Metropolitan Amphilohije

Holiness is a characteristic of the living God and man is a being who is called to attain that Divine holiness. That's why the said, "Be holy as you Father who is in heaven is holy." Man, in fact, was created in the image and likeness of God, He is the image and occasion of the living God. The image is that which is planted in man, and the occasion is that which man is called to – to become, to unite himself to – God. And in that sense man is called to grow in the measure of Christ, to become holy, just as our Father in heaven is holy. And the place where a Saint is born is remembered and remains in God's and man's memory.

Such places God remembers, not only men. One of those places is Kornet, where we are gathered around this ancient church. This is a place that gave birth to honorable and noble people, captains and leaders of the people, metropolitans....But, it becomes best known especially because it is the birthplace of a saint – St. Mardarije of Kornet-Libertyville, Pan-America, Pan-Orthodox Saint of God's Church.

During his life he met with the most prominent people of Russia, even the emperor and his family. When Bosnia and Hercegovina was annexed he came to Sarajevo to protect his people, and there he was imprisoned. He came again when WWI began and arrived in Nis. He wanted

to follow the Serbian Army. However, Metropolitan Dimitrije and King Peter Karadjordjevic told him to return to his studies. And so he returned to Russia. On the eve of the Bolshevik Revolution the Holy Synod, by God's Providence, sent Saint Mardarije to America.

There, where the last confessor, first Patriarch of the renovated Russian Patriarchate – Patriarch Tikhon, was – to go there and to be the spiritual leader of the

Serbs, who began to emigrate there in masses. He remained there and was even elected as bishop. However, he didn't accept to be ordained for a bishop for he was expecting the Serbian Church to ordain him, just as it happened in 1925. Saint Mardarije was elected as our first bishop in Chicago.

Everything he had, he dedicated to the purchase of property, where today we can find one of the most beautiful spiritual centers of the Orthodox Church in America. There he built the Saint Sava church in the Russian style, and there he fell asleep and was buried in 1935. He had a vision how he is going to the monastery and a great number of people were awaiting him. That never happened while he was alive, because at that time there weren't that many people. When did it happen? It happened a year ago, at the occasion of his canonization.

And from this little boy named Ivan the great Mardarije was born, a great Saint of the Church of God, one of the most beautiful ornaments, to not only garnish Kornet and the region of Ljeshan but that great and wide country of America. His entire life was a sacrifice for the righteousness of God, for the truth of the faith and service to Christ our God.

*Delivered on the feast day of
St. Mardarije, 2018*

Orthodox Christian Catechism

The word catechism (κατηχέω, meaning - to teach orally) derives from the Greek language. It refers to a summary or exposition of teachings (doctrine) and serves as a learning introduction to the Mysteries (Sacraments) traditionally used in catechesis, or Christian religious teaching of children and adults. The book *No Faith is More Beautiful than the Christian Faith*, written by Bishop Danilo Krstich of blessed memory, and then Hieromonk Amfilohije Radovich, now Metropolitan of Montenegro and the Coastlands accomplishes that and more. The book shows the Faith as the path on which an encounter takes place between Orthodox Christians (those reading the book particularly) and God; our encounter with God as the response to His call. The book is highly recommended. It was published in Serbian in 1982, and for the first time, Sebastian Press of the Western American Diocese, published it in English and it is available for purchase at: www.westsrbdio.org.

NO FAITH IS MORE BEAUTIFUL THAN THE CHRISTIAN FAITH

Bishop DANILO KRSTIC
Hieromonk AMFILOHIJE RADOVIC

Belgrade 1982
Copyright ©Sebastian Press 2015

What other prayer needs to be daily on the lips of Christians?

Every Christian needs frequently to say the angelic salutation to the Most Holy Theotokos:

*Rejoice Mary,
Birthgiver of God, Virgin, full of grace,
the Lord is with thee:
Blessed art thou among women
and blessed is the Fruit of thy womb,
for thou hast borne the Savior of our souls.*

Orthodox Christians also need to read daily, without interruptions, the *Confession of Faith*, which has been concisely expressed by the Holy Fathers of the Nicene-Constantinopolitan Creed.

The Creed

I believe in one God, Father Almighty, Creator of heaven and earth, and of all things visible and invisible.

And in one Lord Jesus Christ, the only-begotten Son of God, begotten of the Father before all ages; Light of Light, true God of true God, begotten, not created, of one essence with the Father through Whom all things were made.

Who for us men and for our salvation came down from heaven and was incarnate of the Holy Spirit and the Virgin Mary and became man.

*He was crucified for us under Pontius Pilate, and suffered and was buried;
And He rose on the third day, according to the Scriptures.*

He ascended into heaven and is seated at the right hand of the Father;

And He will come again with glory to judge the living and dead. His kingdom shall have no end.

And in the Holy Spirit, the Lord, the Creator of life, Who proceeds from the Father, Who together with the Father and the Son is worshipped and glorified, Who spoke through the prophets.

In one, holy, catholic, and apostolic Church.

I confess one baptism for the forgiveness of sins.

I look for the resurrection of the dead, and the life of the age to come.

Amen.

What is the meaning of the words: I look for the resurrection of the dead and the life of the age to come?

The prophet Ezekiel has prophesied about the general resurrection. Under the resurrection of the dead, we understand the resurrection of human bodies, without which man is not fully man. Even though the soul is immortal without body, it cannot attain the fullness of the eternal life. Since Christ has become man, the human body has become holy and a temple of the Holy Spirit. The confirmation that our bodies will resurrect here on Earth is Christ's Resurrection from the dead. The mystery of the immortality of human bodies even now is confirmed by the relics of saints, which are incorrupt, not with its own power or embalming, but with the power, which God Himself gives them. That is why they are miraculous, because in them the miraculous power of the Holy Spirit is present.

What is "The Last Day or the Day of Final Judgment?"

This is the day in which the history of the world and man will come to an end. All that has lived and lives in time must enter into that last Day. In that Day the Lord Jesus will render: His Last finishing judgment about the entire history of the world and man, about all people entirely and about every man individually. He will at that time, as the Only Lover of mankind, on the most perfect scale of His Justice and Love measure all works of mankind, all of their thoughts, all of their feelings, all of their desires and words of humankind. Then "*the mystery of God would be finished*" (Revelation 10:7) – about man, about creation, about all creatures known and unknown. Then all those who are good and all that which is good will inherit eternal blessedness and life of the future age in Heavenly kingdom, and all those evil and all that which is evil eternal hell in kingdom of rebellious angels, blasphemous and unrepented. Hell is refusal of God's Love, closing within oneself. That is sin against unselfish Love, which exists within the Holy Trinity. For in the Holy Trinity, none of the Divine Persons can be without the other Two Persons. For Them, all is collected and communal in love. In the Triune God, there is no closing in Oneself.

Therefore, Paradise cannot be described with earthly languages. It can only be foretold. That is participation in the life of the Divine Trinity, together with all saints.

CONTINUED ON P. 19

the fire of faith and to bring the Gospel of Christ into every soul, into all relationships, into the entire life of the people. This is the secret of the spiritual, material and political rise of Serbia in the middle Ages. That is the secret of the golden ages of the Serbian medieval state. That rise is the fruit of the engagement of all the best, well-organized and united forces of the people, driven by the unity of faith, thought, word, deed and aim.

Thanks to the determination of St. Sava, the identity and maturation of the Serbian people were enabled and completed, and the ecclesiastical independence and subsequent spiritual fruits that she gave revealed her church, cultural and national ripeness. This commitment of Sava formed a special - endearingly precious to us Serbs - St. Sava Testament, Christ's New Testament made in the historical experience of the Serbian people, a Covenant of boundless sacrificial love for one's nation, its Church and state, for truth, justice and freedom. From that covenant came the later Testament of St. Lazar at Kosovo, as well as all other - in crucial times - covenantal commitments and acts of the Serbian people. As a result, we survived the numberless temptations and tribulations that followed, and, as we can see, still follow the historical destiny of our people: we survived centuries of slavery under the Ottomans, the Albanian Golgotha, and the dreadful massacre of our population in World War I, unprecedented crimes by occupiers and their allies during World War II ... Let us only recall the most devastating execution site of that dark age, the Jasenovac camp, but also many other similar execution sites, as well as the terrible civil war that took place during the time of the Nazi occupation!

Faithfulness to the St. Sava Testament enabled us to survive, but also not to kneel down. It is not enough to merely survive, as the Testament teaches us: Stand upright! We survived the terror and executions by godless Serbs over their own people, the breaking off into new, so-called nations, the rebellions of Arnauts and crimes from ancient Turks to our times, as well as various other temptations at the end of the second and beginning of the third millennium, all the while standing straight.

In the sign of the Crucifixion and Resurrection of Christ we find the entire life and historical existence of our people and our Church. Our holy sites were destroyed

and with them their cultural and historical treasures. Nevertheless, the spirit of Saint Sava enables the Church to continue in the same measure that it continues to transfigure and save its children. Thus, we pray in hope that our faithfulness to the path of Saint Sava which leads to life and the St. Sava Testament enable the Serbian people to preserve their holy and covenantal region, Kosovo and Metohija, its dear Boka and proud Montenegro, as well as all those other regions and countries over which the hands of the mighty of this world are outstretched with the aim of stealing them violently and unjustly.

Eight centuries have passed from the time St. Sava received autocephaly to this day, and the spiritual strength of our Church firmly and consistently directs all major events in the history of the Serbian people. Moreover, without it as the bearer and witness of eternal truths and the unbroken spiritual strength, our history and our survival is unimaginable in the constantly restless Balkans, the crossroads of many ethnic movements, spiritual and cultural influences and various conquering ambitions. For most of our history, our people were not united within the same state borders, and yet they did not lose their identity for it was firmly anchored in the Church. Even today, wherever it is present among the Serbian people, the Church forms the foundation of their identity. Particularly in places where the people are endangered, the people in the Church of Saint Sava find strength for further survival, a quiet haven and comfort for everyday life. So let's say clearly and loudly: without the Saint Sava Serbian Orthodox Church, we Serbs, as a people, would not even exist today!

But we do not celebrate this great jubilee, nor do we remember Saint Sava and his great deeds merely to remind ourselves of a past glory; to pay homage to tradition, *in Sava's footsteps*, which were at the foundation of our national identity. On the contrary! Let us say freely that we want to follow in Sava's footsteps, to follow the path He has bequeathed to us. All of this, long before our time, the divinely wise church poet took into consideration and poured it into the most famous hymn to Saint Sava, saying: "You were a guide to the Way of Life, first Hierarch and teacher; you came and enlightened your home country, O Sava, and give it rebirth by the Holy Spirit. You have planted your children like olive trees in the spiritual Paradise. "

That is why today, manifesting its presence on all continents, organized in thirty-nine dioceses, in unbreakable union with the present Archdiocese of Ohrid and its honorable flock, our Church, Sava's spiritual vineyard, ceaselessly testifies to the enduring value of Christ's Gospel and Resurrection. Forty-six bishops unite thousands of clergy, monastics and thousands of churches scattered throughout the world. All of them today, with one mouth and one heart, glorify the Father and the Son and the Holy Spirit, the consubstantial and undivided Trinity.

Today, over a thousand young men and women are being educated in four theological schools of higher education, who will serve as clergy and religious teachers of the Church and Serbian people, as well as Orthodoxy as a whole. Hundreds of religious teachers are teaching hundreds of thousands of students in elementary and secondary schools in the two republics, Serbia and Republika Srpska, along with this many of our children in church-school congregations throughout Europe, America and Australia are being taught the Serbian language and Cyrillic alphabet. Thus, throughout the world the spirituality of Saint Sava and Serbian culture is being passed down.

In the eight centuries of preserving the Orthodox identity of the Serbian people, our Church has never closed itself within narrow national boundaries, but, following the path of the Apostle Paul and his theology, it opened its doors and its baptisteries to all those who, in Christ the God-man, recognized their Savior, regardless of their nationality, skin color, the language they speak, and the territory in which they reside. Therefore, it is not only Serbian but also universal, as all other local churches are. The fruits of her activity are recognizable in the calendar, adorned with the names of many saints from among our people: kings and queens, emperors and empresses, despots, enlighteners and teachers, equal-to-the-Apostles and venerables, founders and unmercenaries, confessors, martyrs and new martyrs, Christ-loving military leaders and soldiers.... Among them, as the first and the brightest, shines the image of an Angel of the Serbian Church, Saint Sava, of all Serbdom and all mankind.

May the Lord bless, strengthen, inspire, preserve and save our people and our Fatherland through his holy prayers, at

all times and all places where we find ourselves.

Let us exclaim with love to Saint Sava!

We wish you a joyous and blessed great jubilee of our local Serbian Orthodox Church.

Given at the Serbian Patriarchate on the Eight Hundredth Anniversary of the Autocephaly of the Serbian Orthodox Church, 2019.

Your intercessors before the Lord:

**Archbishop of Pec,
Metropolitan of Belgrade-Karlovci
and Serbian Patriarch
IRINEJ**

Metropolitan of Montenegro and the Coastlands **AMPHILOHJE**
Metropolitan of Zagreb and Ljubljana **PORFIRIJE**
Metropolitan of Dabro-Bosna **CHRYSOSTOM**

Bishop of Sabac **LAVRENTIJE**
Bishop of Srem **VASILJE**
Bishop of Banja Luka **JEFREM**
Bishop of Budim **LUKIJAN**
Bishop of Banat **NIKANOR**
Bishop of New Gracanica-Midwestern America **LONGIN**
Bishop of Canada **MITROPHAN**
Bishop of Backa **IRINEJ**
Bishop of Great Britain and Scandinavia **DOSITEJ**
Bishop of Western Europe **LUKA**
Bishop of Zicha **JUSTIN**
Bishop of Vranje **PAHOMIJE**
Bishop of Sumadija **JOVAN**
Bishop of Branicevo **IGNATIJE**
Bishop of Zvornik-Tuzla **FOTIJE**
Bishop of Mileseva **ATANASIJE**
Bishop of Budimlje and Niksic **JOANIJE**
Bishop of Düsseldorf and Germany **GRIGORIJE**
Bishop of Valjevo **MILUTIN**
Bishop of Ras and Prizren **TEODOSIJE**
Bishop of Western America **MAXIM**
Bishop of Gornji Karlovac **GERASIM**
Bishop of Eastern America **IRINEJ**
Bishop of Krusevac **DAVID**
Bishop of Slavonia **JOVAN**
Bishop of Austria and Switzerland **ANDREJ**
Bishop of Bihać-Petrovac **SERGIJE**
Bishop of Timok **ILARION**
Bishop of Nis **ARSENIJE**
Bishop of Australia and New Zealand
Metropolitanate **SILUAN**
Bishop of Buenos Aires and South Central America **KIRIL**
Bishop of Dalmatia **NIKODIM**
Bishop of Osek-Polje and Baranja **HERUVIM**
Bishop of Zahumlje and Hercegovina **DIMITRIJE**

Vicar Bishop of Moravica **ANTONIJE**
Vicar Bishop of Remežijan **STEFAN**
Vicar Bishop of Mohac **ISHIJE**
Vicar Bishop of Diokleia **METODIJE**

THE ORTHODOX ARCHDIOCESE OF OCHRID:
Archbishop of Ochrid and Metropolitan of Skopje **JOVAN**
Bishop of Polog and Kumanovo **JOAKIM**
Bishop of Bregalnica **MARKO**
Vicar Bishop of Stobi **DAVID**

[Path of Orthodoxy translation]

What is the deification of man?

That is growth of man into God-likeness. That is communion with the eternal energies of God. Saint Athanasius of Alexandria said: *“God has become man so that man can become God”*. Of course, there is a great difference between being God and becoming God. God in essence is only Father, Son and Holy Spirit. Divine, unapproachable essence is a possession of the Most Holy Trinity only, while created beings cannot ever know what is the essence of God. But, God willed that every man becomes God *according to the way of existence and life, that is God according to grace* (but not essence). God has within Himself uncreated energies: Divine Love, Beauty, Wisdom, Justice, Truth, Light... Deification of man starts when man takes in his heart at least a small flame of the uncreated Fire of the Divine Love; when he takes in his mind at least one small part of the dazzling Wisdom of God; when he takes into his soul at least a small part of the holy Beauty of God; when he receives enough of God’s commandments into his will; when he accepts in his conscious the heavenly music of Mercy and Justice of God; when he fills his entire being with holy virtues of God’s Truth.

A man who repents, who is able to overcome his passions and is able to win against demons and their abominations, such a man has begun his deification. He becomes similar to God. Already on earth, such a man develops and grows “from glory to glory”, to a measure of stature of Christ. For such a man a Paradise starts even on Earth, for the Lord Christ said: *“Heavenly Kingdom is within you.”*

Deification starts here on earth and continues in the souls of saints until the Final Judgment, but it does not end developing not even after the Final Judgment. For according to the words of the Godly-wise Gregory of Nyssa, man’s perfection in Christ has one end, and that is eternity.

If someone asks you to with two words express the entire Orthodox Faith, which two words would that be?

The two words (in English language – three words) are these: CHRIST IS RISEN! And all and most joyous reply to that Paschal greeting is: TRULY HE IS RISEN! In these words is our entire faith and our eternal and indestructible hope in eternal life in the resurrected God-Man.

If you desire to summarize in one prayer all the prayers of the Church and all entire services, all cries and all desires, what prayer would that be?

That all-encompassing prayer is the Jesus Prayer. This prayer was first said by the publican in the Jerusalem temple, and then by countless Christians of all ages, especially great hesychasts and ascetics. We also need to pray this prayer, if all-possible without ceasing, when performing any task, any time and any place, in public or in silence, that is in heart and mind secretly. That miraculous prayer goes like this:

Lord Jesus Christ, Son of God, have mercy upon me a sinner!

PARISH SLAVA IN AKRON, CONTINUED FROM P. 13

Father Dragan gifted wonderful insignias, the Cross and Panagia, as a sign of appreciation and gratitude to His Grace Bishop Irinej for his canonical visit, for His Grace is the host of all the Parishes of our Diocese and is also a good father who cares for his spiritual children.

At the Conclusion of the Celebration, Bishop Irinej greeted everyone present. He thanked everyone for helping the life and work of this Church community, whose works are visible and can never be hidden. The Bishop also spoke emotionally about the life of Saint Demetrius and the respect of his cult with the Serbs, which was transmitted through the great and wonderful enlighteners Cyril and Methodius. His Grace

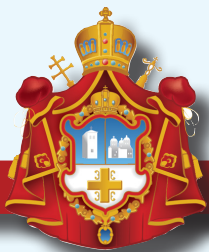
called on all believers of this parish to continue to assist their priest in the building of this congregation, so that they can proudly say that they are children of Saint Sava, who gave our Church the greatest gift - Autocephaly, which is celebrated this year for the 800th time.

As part of the celebration of Parish Slava, the film *Tuxy kymak Xpucmof* (o CBeTOM Mapдapиjy) *“The Silent Corner of Christ”* (about Saint Mardarije) was shown, directed by Radisav Jevric, was produced and produced by the Ostrog Monastery.

It truly was a blessed and unforgettable day in the life of this parish. May all Glory and Thanks be given to God!

Fr. Maksim (Ilic)

Посланица поводом осамстогодишњице аутокефалности Српске Православне Цркве (1219-2019)

†ИРИНЕЈ,

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ ПРАВОСЛАВНИ АРХИЕПИСКОП ПЕЋКИ, МИТРОПОЛИТ БЕОГРАДСКО-КАРЛОВАЧКИ И ПАТРИЈАРХ СРПСКИ, СА СВИМ АРХИЈЕРЕЈИМА СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ ЦРКВЕ, СВЕШТЕНСТВУ, МОНАШТВУ И СВИМ СИНОВИМА И КЋЕРИМА НАШЕ СВЕТЕ ЦРКВЕ, ПОВОДОМ ОСАМСТОГОДИШЊИЦЕ ЊЕНЕ АУТОКЕФАЛНОСТИ, УПУЋУЈЕ БЛАГОСЛОВ, ПОЗДРАВ И ОВУ САБОРСКУ ПОСЛАНИЦУ

Благодат Господа нашега Исуса Христа и љубав Бога и Оца и заједница Светога Духа да буде са свима вама

(II Кор. 13, 13).

У овој благословеној години испуњени смо светим осећањима и неизрецивом радошћу зато што нас је Господ удостојио да у њој саборно, сви заједно, архијереји, свештенство, монаштво и богољубиви народ, прославимо велики јубилеј – осамстоти рођендан наше Српске Православне Цркве! Тачно пре 800 година залагањем Светога Саве, највеће и најзначајније личности у историји нашег народа, Српска Православна Црква је добила своју самосталност, односно аутокефалију.

Свети Сава је толико тога урадио за шездесетак година свог овоземаљског живота да свако ко се удуби у његов живот, само надахнут благодаћу Божјом може да наслути одакле треба да започне своје казивање. Због тога и ми, српски архијереји и његови наследници, прибегавамо молитви коју је његов хагиограф и химнограф Теодосије уплео у акростих канона Светом Сави: *Саву да похвалим, знања, Боже мој, даруј ми!*

Тако надахнути, ми вашу љубав подсећамо на значај Савиног дела. Он је издејствовао аутокефалност Српској Цркви и као њен први Архиепископ организовао њен духовни живот у једанаест епархија, са многобројним манастирима и протопопијатима. Он је преусмерио развој српске сакралне архитектуре изградњом храма Спасовог у Жичи и отворио нове хоризонте српског живописа сликарским програмима Студенице и Жиче. Он је отац српске књижевности као писац *Житија Светог Симеона* и аутор писама и беседа. Он је утемељио српско црквено право како типичима за Карејску испосницу и манастире Хиландар и Студеницу тако и чувеним Законоправилом (Номоканоном) и хрисовуљама које је са оцем и братом писао. Он је обављао важне државне и дипломатске мисије са Бугарима и Угрима, неговао добре односе са источним патријаршијама, одржавао деликатне црквено-политичке односе са Римом и био пионир међурелигијског дијалога са исламом. Он је подигао или као други ктитор обновио и великодушно даривао манастире Хиландар, Ватопед, Ивиرون, Велику Лавру, Каракал, Ксиропотам и Филотеј на Светој Гори, Жичу, Милешеву и студеничке испоснице у Србији, манастире и цркве у

Јерусалиму, Витлејему, Александрији и Солуну, као и у Риму и Барију. Он је поставио темеље српске медицине оснивањем болница у Хиландару и Студеници. Он је неуморно радио на просвећивању свог народа светлошћу јеванђелске истине. Он је код Срба неуморно развијао љубав према богослужењу, показавши им, својим примером, обједињен молитвени подвиг заједничке и појединачне молитве, као и љубав према богослужбеним традицијама преднемањичке Србије, Свете Горе, Цариграда и Јерусалима.

Браћо и сестре! Осећајући одговорност пред значајем личности и догађаја који прослављамо, ми, архијереји Српске Православне Цркве, упућујемо вам ову посланицу да бисмо истовремено, заједно са вама, поделили радост ове значајне годишњице и, на основу пажљивог сагледавања и правилног разумевања времена и околности у којима је Свети Сава остварио ово велико дело, сагледали и разумели и околности времена у којем ми данас живимо.

Подсетимо се: наши преци су крштавани постепено, током столећа, све до деветог века. У тим временима, као и у данашњем времену, области насељене Србима биле су у погледу државне управе раздвојене и разједињене. Црквена, пак, управа у Рашкој била је под јурисдикцијом Охридске Архиепископије, а западни српски крајеви су били под снажним утицајем Латина, те је духовна подвојеност и подељеност у народу била још израженија.

Почетком 13. века, када је великог жупана Стефана Немању на престолу већ стабилне државе, која је по први пут објединила скоро све српске земље, наследио његов син Стефан Првовенчани, Србија, чији положај, величину и углед уважавају и Исток и Запад, коначно постаје хришћанска краљевина. Млада краљевина је поставила политичке оквире и дала замајац узрастању и ширењу православне вере и стварању чврстих институционалних оквира Српске Цркве и државе. То ће у једном значајном тренутку Свети Сава цару Теодору Ласкарису рећи знаменитим речима којима је започела његова мисија стицања аутокефалије: „Скрбно и печално ми је, царе, јер моја земља нема свог архиепископа; а још и многе земље су околу отачаства ми у области државе наше, но нису напредне божаственим исправљењем“.

Српски народ се у то време – баш као и данас – налазио на географској, духовној и политичкој вододелници Истока и Запада. Но, то није спречило него је надахнуло Светог Симеона Мироточивог и његове свете синове Саву и Стефана

Саву да похвалим, знања, Боже мој, даруј ми!

Првовенчаног да мудро и благоразумно воде двоједини брод српског народа, брод Српске Цркве и српске државе, кроз Сциле и Харибде сукоба Истока и Запада који нису били мањи од ових данашњих.

Свети Сава је знао да се духовно и културно просвећивање верних може остварити само уколико се образује довољан број способних и своме народу оданих епископа, свештеника и монаха, под једном црквеном управом. Без јединственог црквеног оквира и јединственог духовног простора, суштинска пастирска служба Цркве спасењу у његовом отацтву и његовом народу напосто није била могућа. У таквим политичким околностима, било је неопходно да Црква буде самостална, аутокефална.

Због тога Светитељ, надахнут љубављу према своме роду, уз сагласност брата, светог краља Стефана Првовенчаног, доноси једну од најважнијих одлука у историји српског народа. Он, у доба када је православно Источно Римско Царство распарчано и прегажено, када крсташке хорде огњем и мачем успостављају у престолном Цариграду Латинско Царство и постављају свог, латинског патријарха, одлази византијском цару и цариградском патријарху, тада избеглицима у малоазијском граду Никеји. Тамо од њих, поштујући у потпуности канонски поредак Православне Цркве, добија пуну аутокефалију за Цркву у свом народу, сâм поставши први *Архиепископ свих српских и приморских земаља*.

То описује Савин хагиограф јеромонах Доментијан следећим речима: „...И свемоћном силом Божјом, и уз Божју помоћ имајући све могуће, испроси благослов од часног патријарха и од свега сабора васељенског, да више не иде други архиепископ у васељену на освећење, но само његово помињање међу првима, и да самоосвећено буде отацтво његово као што је Божјом помоћу и самодржавно. По истом чину и ово сатвори, да је са обе стране безбрижно, но да се састане тај сâм архиепископ са сабором својих епископа и тако да освећују себи архиепископа.»

У Никеји, у храму Премудрости Божје, у којем су одржани први и седми васељенски сабор, Свети Сава је 1219. лета Господњег, као најсветији изданак свога рода, хиротонисан и постављен за првог поглавара нове аутокефалне помесне Цркве.

Добијање аутокефалије за Српску Цркву десило се напоредо са учвршћивањем и развојем средњовековне српске државе, тако да је један првенствено црквени догађај имао и велики политички значај. Области са различитим политичким традицијама, окупљене у једну државу, сада су повезане у јединствену духовну целину. Несумњиво је да је Свети Сава, тражећи аутокефалију, имао у виду и национални, државни интерес српског народа. Због тога је већ на повратку из Никеје у Србију уредио Законоправило (Номоканон), књигу која је уз црквено-канонска правила обухватала и грађанско-правне норме. Не треба, међутим, губити из вида чињеницу да је то чинио првенствено из духовних и пастирских мотива. Свети Сава је знао да у датим историјским околностима

само административно самостална Црква може да омогући ваљану и трајну евангелизацију, духовни напредак и верско утемељење његовом народу и отацтву.

При томе, за Светог Саву, као и за пуноћу Цркве Христове у свим временима, за разлику од државног суверенитета и устројства било какве људске организације и институције у овом свету, административна самосталност Цркве није значила њено издвајање, затварање и изолацију. Напротив! Она је увек подразумевала остајање у заједници, јединству и љубави са свим помесним Црквама Божјим у свету које исповедају праву, православну веру.

Суштински црквени садржај и канонски смисао аутокефалије састоји се у томе да епископски сабор одређене црквене области има право да самостално бира свог поглавара, своју главу, односно првојерарха или предстојатеља, а да он потом бива прихваћен и признат од свих других поглавара самосталних Цркава. Аутокефални статус значи да једна Црква не зависи од неког већег црквеног центра, односно да одлуке њене јерархије не подлежу одобрењу или потврди од стране другог, њој надређеног, црквеног центра.

Управо је то, давне 1219. године, Свети Сава за Српску Православну Цркву издејствовао од патријарха Манојла II Харитопулоса Сарантена и византијског цара Теодора I Ласкариса. Српска Црква је добила сопствени архијерејски сабор, а он сâм је признат за њеног предстојатеља. Дакле, за питања у јурисдикцији и надлежности помесне Српске Цркве ни Свети Сава ни његових осамдесет и један наследник на архипастирском трону нису тражили нити траже сагласност или пристанак Цариградске или било које друге Цркве. Зато је овај догађај вододелница која рачва српску историју на ону пре Светог Саве и на ону после њега.

Плодови тог великог догађаја су непобитни и далекосежни. Они обележавају сву нашу историју у свим областима живота, науке, културе, духовности и државности – једном речју, идентитета и самог историјског бића и опстанка нашег народа. Под окриљем аутокефалне Цркве, архиепископ Сава, са седиштем у манастиру Жичи, успева да покрене све

Наставак на 23. стр.

Централна прослава јубилеја 800 година аутокефалности Српске Православне Цркве у манастиру Жичи

Централна прослава јубилеја одржана је 6. октобра 2019. године у манастиру Жичи. Древна задужбина наших славних предака Немањића дочекала је овај дан у неодољивој лепоти коју нису успели да угасе пламенови и бомбе освајача који су вековима покушавали да угасе кандило вере које је у души Србиновој пре осам векова упалио богоносни отац наш Сава.

Због великог броја учесника овог историјског догађаја, којим је почаствована древна светосавска задужбина и Епархија жичка као домаћин, простор за богослужење је уређен на бини која је постављена у источном делу манастирске порте.

Светом архијерејском Литургијом начелствовао је Његова Светост Патријарх српски г. Иринеј уз саслужење домаћина прославе Његовог Преосвештенства Епископа жичког г. Јустина, Високопреосвећене господe Архиепископа охридског

и Митрополита скопског Јована, Митрополита црногорско-приморског Амфилохија, дабробосанског Хризостома и загребачко-љубљанског Порфирија, Преосвећене господe Епископа сремског Василија, будимског Лукијана, банатског Никанора, новограчаничко-средњозападноамеричког Лонгина, канадског Митрофана, бачког Иринеја, британско-скандинавског Доситеја, врањског Пахомија, шумадијског Јована, браничевског Игњатија, зворничко-тузланског Фотија, милешевског Атанасија, будимљанско-никшићког Јоаникија, диселдорфског и немачког Григорија, ваљевског Милутина, рашко-призренског Теодосија, рашко-призренског Теодосија, западноамеричког Максима, источноамеричког Иринеја, крушевачког Давида, славонског Јована, бихаћко-петровачког Сергија, тимочког Илариона, нишког Арсенија, аустралијско-новозеландског

Силуана, буеносаирског и јужно-централноамеричког Кирила, далматинског Никодима, осечко-пољског и барањског Херувима, захумско-херцеговачког Димитрија, полошко-кумановског Јоакима, брегалиничког Марка, стобијског Давида, моравичког Антонија, ремезијанског Стефана, мохачког Исихија, диоклијског Методија, као и умировљеног захумско-херцеговачког Атанасија.

Молитвено су присуствовали Преосвећена господа Епископи шабачки Лаврентије и умировљени нишки Јован.

Архијерејима су саслуживали архимандрити студенички др Тихон (Ракићевић), Јован (Радосављевић) и игуман сопоћански Теоктист, протојереји-ставрофори Саво Јовић, Милутин Тимотијевић, Драги Вешковац, Славко Зорица, Зоран Крстић, Љубинко Костић и Владислав Топаловић, протојереји Јован Милановић и Љубомир Пријовић, протођакони Стеван Рапајић, Дамјан Божић и Александар

Посланица поводом осамстогодишњице аутокефалности Српске Православне Цркве

НАСТАВАК СА 21. СТР.

Грујовић, као и јерођакон хиландарски Силуан.

Предивним гласовима уз богослужбене мелодије византијског напева појале су монахиње из жичког сестринства. За све присутне ово је био посебан доживљај – чути појање налик ангеоском.

Манастирска порта је била мала да прими мноштво верног народа који је овог дана похитао ка нашој великој Жичи, извору наше духовности. Народ је попут реке која се враћа свом извору, дошао из свих крајева где српско име и даље траје. Дивно је било видети приказ у коме све генерације, од најмлађих до најстаријих, притичу најмудријој српској глави, али и најлепшем српском детету – светитељу Сави. Свештенство и монаштво, које широм света приноси молитве за цео свет али увек и за свој род светосавски, посведочило је бројношћу да дело великог оца нашег Саве плодове кроз Цркву рађа до данас. Међу присутнима били су Његово Краљевско Височанство престолонаследник Александар и принцеза Катарина Карађорђевић, генерални секретар Председника Републике Србије г. Никола Селаковић, министар спољних послова г. Ивица Дачић, министар културе и информисања г. Владан Вукосављевић и министар за иновације и технолошки развој г. Ненад Поповић, представници црква и верских заједница, градоначелници, представници Војске,

Наставак на 24. стр.

стваралачке снаге народа, да одушеви, да понесе, да упали огањ вере и унесе Јеванђеље Христово у сваку душу, у све односе, у васцели народни живот. У томе је тајна духовног, материјалног и политичког успона Србије у средњем веку. У томе је тајна златних векова српске средњовековне државе. Тај успон је плод ангажовања свих најбољих, добро организованих и обједињених снага народа, покренутих јединством вере, мисли, речи, дела и циља.

Захваљујући опредељењу Светога Саве омогућено је и довршено идентитетско уобличавање и сазревање српског народа, а црквеном самосталношћу и потоњим духовним плодовима које је она дала пројављено је његово црквено, културно и национално пунолетство. То Савино опредељење формирало је посебан, нама Србима бескрајно драгоцен, Светосавски Завет, Христов Нови Завет остварен у историјском искуству српског народа, Завет безграничне жртвене љубави према свом народу, његовој Цркви и његовој држави, према истини, правди и слободи. Из тог Завета изникло је и потоњи Косовски, светлазаревски Завет, као и сва друга, у одсудним временима заветна опредељења и дела српског народа. Захваљујући томе, преживели смо и победили сијасет искушења и невоља које су пратиле, а, како видимо, и данас прате историјску судбину нашег народа: преживели смо вишевековно ропство под Османлијама, албанску Голготу и страховити покољ становништва у Првом светском рату, небивале злочине окупатора и њихових савезника у Другом светском рату... Сетимо се само најмонструознијег стратишта тог мрачног доба, логора Јасеновца, али и многих других, њему сличних стратишта, као и страшног грађанског рата који је паралелно текао током нацистичке окупације!

Верност Светосавском Завету омогућила нам је да преживимо, али и да не поклекнемо. Није довољно само преживети, поучава нас Завет: треба усправно стајати! Преживели смо и терор и егзекуције обезбожених Срба над сопственим народом, његово цепање на нове, тобожње нације, арнаутске побуне и злочине од давних турских до наших времена, као и различита искушења на крају другог и почетку трећег миленијума, све време остајући усправни.

У знаку Распећа и Васкрсења Христовог налази се сав живот и историјско трајање нашег народа и наше Цркве. Страдале су светиње и са њима културна и историјска добра. Но и поред тога светосавски дух чини да и даље, у истој мери, Црква ствара, преображава и спасава своју децу. Зато се у нади молимо да верност светосавском *Путу који у живот води* и Светосавском Завету оспособи српски народ да очува своју свету и заветну покрајину, Косово и Метохију, своју милу Боку и поносну Црну Гору, као и све оне друге крајеве и земље над којима су се надвиле руке силника овога света са циљем да их насилно и неправедно отму.

Од времена у којима је Свети Сава стекао аутокефалију па до данас прошло је осам векова, а духовна снага наше Цркве чврсто и непромењиво усмерава све велике догађаје у историји српског народа. Штавише, без ње као носиоца и сведока вечних истина и непресушне духовне снаге, наша историја и наш опстанак на тлу увек немирног Балкана, раскрсници многих етничких кретања, духовних и културних утицаја и разних освајачких амбиција, не може се ни замислити. Наш народ у највећем периоду своје историје није био обједињен унутар истих државних граница, па ипак није изгубио свој идентитет, јер га је чврсто укотвио у Цркви. Тако и данас, тамо где је присутна у српском народу, Црква чини темељ његовог идентитета. Посебно у крајевима где је угрожен, народ у Цркви Светосавској налази снагу за даљи опстанак, налази тихо пристаниште и утеху за свакодневни живот. Зато рецимо јасно и гласно: без Светосавске Српске Православне Цркве, ми Срби, као народ, данас не бисмо ни постојали!

Али, ми овај велики јубилеј не славио нити се Светога Саве и његовог великог дела сећамо зато да бисмо се подсетили на стару славу; да бисмо указивали поштовање предању, *Савиним стопама*, које су биле у темељима нашег националног идентитета. Напротив! Рецимо слободно да ми желимо и да хоћемо да ходимо Савиним траговима, да идемо путем који нам је он завештао.

Наставак на 30. стр.

г. Иринеј: „Ево нас у нашој највећој светињи. Око ње се народ сабрао, молио, веру своју ширио и јачао. Овде је пре осам векова почела историја наше аутокефалности. Стефан Немања и Свети Сава овде су стварали планове. Знали су да народу треба организована и самостална Црква и држава. Њих су оснивали свети људи, велика династија Немањића. Темељи су наши свети. То је тајна на основу које је наша Црква после многих страдања опстала. Наше светиње су страдале. Оне су биле по лепоти понекад и изнад великих византијских светиња. О томе сведочи и наша Жича.

Немањићи су учинили апостолско дело, као и наша Црква. Црква је водила своју апостолску мисију у народу. Ширила је истину Божју, градећи храмове али и истину људских бића у светости. Држава је радила свој посао. Хармонија је красила односе Цркве и државе. Оно што морамо данас нагласити је да се морамо вратити путу Христовом и путу Светог Саве. Нико сем Господа није Пут, Истина и Живот. Данас, када славимо осам векова нашег

Полиције, Жандармерије, културних и просветних институција. На више места били су распоређени видео бимови како би догађај могли да прате сви присутни.

Светом причешћу приступио је велики број верника који су причешћивани од стране свештенослужитеља на више места у кругу манастира.

Присутнима се беседом обратио Његова Светост Патријарх српски

аутокефалног постојања, сећамо се времена када је народ слушао реч своје Цркве. Зато смо доживели овај светли дан у светој Жичи. Многострадална је Жича, али је вером у Бога опстала, и она и народ. Страдали смо за вољену отаџбину, сањали њену слободу. Господ је то и испунио.

Благодаримо Богу што можемо да прославимо овај велики дан. Важно је да знамо да је наш народ красило јединство, и то јединство у Цркви, вери и љубави морамо и данас неговати. Поделе и свађе, појединачни интереси, нису прави пут. То не води доброј будућности. Љубав треба да постоји међу нама. Тако ћемо умети поштовати друге, а и они нас. Без обзира на нацију и веру, морамо једни друге волети. То је порука овог великог јубилеја. Тако се одржава и Црква и држава. Имамо примере у прошлости да је најбоље да Црква ради свој посао, а држава свој. Зато поздрављам представнике наше државе, науке и културе. Молим се Богу да нас све благослови, да свој живот и културу наставимо на светосавском путу. Нека сте сви благословени, да са овог места пођемо са заједничком жељом и молитвом за јединство и љубав једних према другима. Нека је Господ са нама, у векове векова. Амин.“

Његово Преосвештенство Епископ нишки г. Арсеније је прочитао посланицу којом се наша Света Православна Црква обратила свим својим духовним чедима.

По завршетку божанствене евхаристијске службе, Епархија жичка и сестринство манастира Жиче припремили су послужење за

Наставак на 30. стр.

Архијереји Српске Православне Цркве посетили Високе Дечане

Архијереји Српске Православне Цркве доласком на Косово и Метохију потврђују чврсту опредељеност наше Цркве за очување Косова и Метохије са нашим верним народом и светињама.

Група од двадесет два архијереја Српске Православне Цркве на челу са Архиепископом охридском г. Јованом и Митрополитима црногорско-приморским г. Амфилохијем и дабробосанским г. Хризостомом, чланом Светог Архијерејског Синода, који су 7. октобра 2019. године после прославе јубилеја Српске Цркве посетили Пећку Патријаршију, свечано је дочекана у манастиру Високим Дечанима.

Госте је дочекао домаћин Епископ рашко-призренски Теодосије са игуманом манастира Високи Дечани архимандритом Савом и дечанском братијом. После доксологије којом је началствовао Архиепископ охридски г. Јован и поклоњења моштима Светог краља Стефана Дечанског, архијереји су послужени у манастирском архондарику, а затим су учествовали у вечерњој служби у оквиру које је служен помен блаженопочившим епископу скадарском Виктору и архимандриту Макарију Дечанцу који почивају у манастирском гробљу иза храма.

После тога Епископ умировљени захумско-херцеговачки г. Атанасије

одржао је предавање на тему *Беседа о правој вери* Светог Саве пред свим архијерејима, члановима пратње и монашким братством.

На крају је за све госте приређена вечера у манастирској трпезарији.

Сутрадан, 8. октобра 2019. године, у Пећкој Патријаршији, историјском седишту Српске Православне

Цркве, архијереји са свештенством и монаштвом служили су свету архијерејску Литургију уз ђивоте и гробове српских архиепископа и патријараха који су обележили неколико векова историје наше аутокефалне Цркве.

Извор: Епархија рашко-призренска

Пећка Патријаршија:

*Завршно литургијско
славље поводом
осам векова
аутокефалије Српске
Цркве*

У Пећкој Патријаршији, древном историјском и духовном седишту аутокефалне Цркве српских и поморских земаља, одслужена је саборна света Литургија којом је завршено литургијско прослављање овог великог јубилеја наше помесне Цркве.

С благословом Његове Светости Патријарха српског г. Иринеја светом Литургијом началствовао је Митрополит црногорско-приморски и егзарх пећког трона г. Амфилохије уз саслужење и молитвено учешће двадесет два архијереја Српске Православне Цркве, више игумана и протојереја Епархије рашко-призренске и других епархија наше Цркве.

У светој Литургији учествовао је хор богослова Призренске богословије, монахиње Пећке Патријаршије на челу са игуманијом мати Харитином, више монаха и монахиња и преко хиљаду верника, међу којима је посебно било много деце из косовско-метохијских енклава.

Митрополит Амфилохије надахнуто је беседио о значају осмовековног

јубилеја Српске Православне Цркве који се поред Жиче, прве српске Архиепископије, обележава литургијски и у Пећкој Патријаршији где је вековима столовао највећи број српских

архиепископа и патријараха, уз свете ђивоте и мошти оних великих синова Светог Саве који су обележили историју наше Цркве и њеног верног народа.

После свете Литургије освештан је славски колач у славу Светог Сергија Радоњешког, светитеља заштитника Епископа бихаћко-петровачког г. Сергија, а затим су архијереји окружени већим бројем деце поздравили окупљени верни народ. Прослава је завршена трпезом љубави у манастирској трпезарији уз песму призренских богослова. Својом посетом и литургијским слављем у Пећкој Патријаршији епископи Српске Православне Цркве потврдили су још једном јединство у следовању путу Светог Саве и његових наследника за које је Косово и Метохија увек било и остало срце српског православног и светосавског идентитета. Свети Архијерејски Сабор на последња три редовна заседања једногласно је истакао да је за Српску Православну Цркву неприхватљива свака врста поделе или признања Косова и Метохије. Историјској прослави у Пећкој Патријаршији није присуствовао нико од српских политичких представника са Косова и Метохије. И овај пут се показало да Српска Православна Црква остаје аутентични представник српског народа на Косову и Метохији и чувар његовог јединства и вере на темељу који нам је оставио Свети Сава са свим великим и светим архијерејима наше Цркве.

Извор: Епархија рашко-призренска

Епархија Источноамеричка торжествено прославила 800 година аутокефалности Српске Православне Цркве

У катедралном Храму Светог Саве у Бостону у петак и суботу, 1. и 2. новембра великим Литургијским сабрањем Епархија источноамеричка прославила је 8 векова Аутокефалности СПЦ.

Прослава је почела у петак вечерњим Богослужењем којим је началствовао Архимандрит др. Максимос Констас, Виши Академски Истраживач на Богословском Факултету Часног Крста у Бостону, док је Епископ источноамерички Иринеј стајао у трону и благосиљао, а молитвено је био присутан и Епископ западноамерички г. Максим. У наставку вечерње службе уследило је благосиљање илитона - убруса који представља пелене у којима је богомладенац повијен и који представља плаштаницу у коју беше мртви Христос повијен и положен у новом гробу.

У овим илитонима ће бити постављени антиминоси које је Епископ источноамерички г. Иринеј осветио у суботу пред почетак Свете архијерејске Литургије. У антиминосима уграђене су честице моштију Светог Мардарија, који је први српски великомученик који је толико настрадао од свог свештенства и свог народа. Честице његових моштију ће од сада бити на сваком олтару источноамеричке Епархије.

Такође, заједно са честицама моштију Светог Мардарија Либертивилског, у новоосвећеним антиминосима уграђене су и честице моштију Светих Херцеговачких мученика.

Након освећења антиминоса Епископ источноамерички Иринеј са свештенством и верним народом дочекао је Преосвећеног Епископа западноамеричког г. Максима, који је началствовао Светом архијерејском Литургијом у саборном храму Светог Саве у Бостону.

Владика Максим је у својој беседи верницима истакао да овај вишеструки јубилеј и ово сабрање све нас на нови начин и изнова повезују са Господом, надахнујући нас за љубав према Господу и према ближњима као и за наш истински живот у Христу.

„Истина у овом животу пролази кроз провере и никада није тако очигледна. Ништа што је истинито није сасвим очигледно него тражи прихватање, слободу човекову и одмеравање, и то је Свети Мардарије искусио у своме животу, а ја данас желим да вам скренем пажњу и на још једну личност која је попут Светог Мардарија личност која љуби Господа и сав свој живот посвећује Господу а то је ваш љубљени Архијереј Епископ Иринеј, кога ви знате исто као ја и

Наставак на 28. стр.

Епархија Источноамеричка торжествено прославила 800 година аутокефалности СПЦ

НАСТАВАК СА 27. СТР.

знате његову ревност, његову жар према Господу. Због тога желим да му се захвалим на позиву да будем учесник овог величанственог сабрања и да истакнем пред свима вама ту потребу да једни друге волимо, да подстичемо и храбримо, да би смо били достојни наследници Светог Мардарија и свих оних светих оних који су следбеници Христови“ – истакао је Епископ Максим.

Владика Иринеј захвалио се свима који су се одазвали позиву да саборно и на тлу Епархије источноамеричке прослаavimo 800 година Аутокефалности СПЦ. Он се захвалио и Епископу Максиму у своје име, у име свештенства и верног народа Епархије источноамеричке због тога што је дошао да предводи Свету архијерејску Литургију, прву Литургију која је служена над новоосвећеним антиминосима Епархије источноамеричке. Како је истакао то за њега представља велику част, јер је Владика Максим један од највећих данашњих теолога и признат је као такав у читавом свету.

Након Литургије на којој се причестио велики број сабраног верног народа уприличена је свечана трпеза за све сабране вернике, а одржана је и Свечана академија која је почела интонирањем оригиналне верзије српске химне и здравицом српском народу. Уследили су наступи фолклорног ансамбла „Грачаница“ из Бостона, триа „Покрет“ из Београда, певачког друштва „Лира“ чији су чланови сабрани из свих крајева Америке а наступила је и глумица Катарина Радивојевић.

Прослави осам векова Аутокефалности СПЦ у организацији Епархије источноамеричке присуствовали су и амбасадор Републике Србије г. Ђерђ Матковић, амбасадор Републике Српске г. Обрад Кесић, велики број представника дипломатског кора и сестринских православних цркава са подручја Америке.

У оквиру прославе осам векова СПЦ Цркве у Бостону сабрани верни народ имао је прилике да ужива у пројекцији филма о Светом Мардарију Либертивилском „Тихи кутак Христов“ у режији Радосава Раја Јеврића а у продукцији Манастира Острог.

Овај значајан јубилеј Српске Православне Цркве надлежном архијереју

Епархије источноамеричке Епископу Иринеју и верницима на простору ове епархије честитао је и Патријарх српски г. Иринеј али и председник Сједињених Америчких Држава г. Доналд Трамп.

Извор: ТВ ХРАМ

Реч катихизис је грчког порекла (κατηχέω, значи – оглашење, усмено поучавање, вероучење). Односи се на излагање основних догматских истина хришћанске православне вере и учење истих од стране верника за мистично заједништво са Богом и спасење душа. Употребљава се у катихетици за децу и одрасле. Књига **Нема лепше вере од Хришћанске** коју су написали блаженопочивши Епископ Г. Данило (Крстић) и јеромонах Амфилохије (Радовић) 1982 године, тј. садашњи Митрополит црногорско-приморски је идеалан пример катихетског излагања Православне вере. Поменута књига је по први пут издата на енглеском језику од стране Севестијана Прес-а, издавача књига западно-америчке епархије, и доступна је за куповину путем веб странице: www.westsrbdio.org. Стаза Православља наставља са штампањем делова текста у енглеској и српској секцији часописа.

Нема лепше вере од хришћанске

**Епископ Данило
Јеромонах Амфилохије**

Која друга молитва треба да је свакодневно на устима хришћанина?

Сваки хришћанин треба да што чешће говори анђелски поздрав Пресветој Богородици:

БОГОРОДИЦЕ ДЈЕВО

Богородице Дево,

радуј се! Благодатна Маријо,

Господ је с тобом.

Благословена си ти међу женама

и благословен је Плод утробе твоје,

јер си родила Спаситеља душа наших.

Православни хришћанин треба такође да свакодневно чита наизуст Исповедање вере, које су сажето изразили Свети Оци у Никеоцариградском Символу.

СИМВОЛ ВЕРЕ

ВЕРУЈЕМ у једнога Бога Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог.

И у једног Господа Исуса Христа, Сина Божијег, Јединородног, од Оца рођеног пре сивх векова; Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог, рођеног, не створеног, једносушног Оцу, кроз Кога је све постало;

Који је ради нас људи и ради нашег спасења сишао с небеса, и оваплотио се од Духа Светога и Марије Деве и постао човек; и Који је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и погребен;

И Који је васкрсао у трећи дан по Писму;

И Који се вазнео на небеса и седи са десне стране Оца;

И Који ће опет доћи са славом да суди живима и мртвима, и Његовом Црству неће бити краја.

И у Духа Светога, Господа, Животворног, Који од Оца исходи, Који се са Оцем и Сином заједно поштује и заједно слави, Који је говорио кроз пророке.

У једну, свету, саборну и апостолску Цркву.

Исповедам једно крштење за опроштење грехова.

Чекам васкрсење мртвих.

И живот будућег века. Амин.

Шта значе речи: Чекам васкрсење мртвих и живот будућег века?

Још је пророк Езекил прорекао свеопште васкрсење мртвих. Под васкрсењем мртвих се подразумева васкрсење људских тела, без којих човек није пуни човек. Иако је душа бесмртна, она не може без тела добити пуноћу вечног живота. Од када је Христос постао човек, људско тело је постало светиња и храм Духа Светога. Потврда да ће и наша тела васкрснути овде на земљи јесте Христово Васкрсење из мртвих. Тајну бесмртности људских тела већ овде доказују и мошти светитеља, које су нетрулеживе, не својом силом или балзмовањем, него силом коју им Сам Бог даје. Зато су оне чудотворне, јер у њима присуствује чудотворна сила Духа Светога.

Шта је “Последњи Дан” или Дан Страшног суда?

То је дан у који ће се завршити историја света и човека. Све што је живело и живи у времену, мора ући у тај последњи Дан. У тај Дан Господ Исус ће изрећи: Свој последњи, завршни суд о целокупној историји света и човека, о свима људима укупно и о сваком човеку појединачно. Тада ће Он, Једини Човекољубиви, на савршеним вагама Правде и Љубави своје измерити сва дела људска, све мисли људске, сва осећања људска, све жеље и све речи људске. Тада ће се “савршити Тајна Божија” (Откривење Јованово, глава 10, стих 7) – о човеку, о творевини, о свим створењима знаним и незнаним. Тада ће сви добри и све добро наследити вечно блаженство и живот будућег века у Царству небеском, а сви зли и све што је зло – вечни пакао у царству бунтовних анђела, хулитеља непокајивих. Пакао – то је одбијање Божије Љубави, затварање у себе. То је грех против несебичне Љубави, која постоји унутар Свете Тројице. Јер у Тројици, ниједна Божанска Личност не може без друге Две Личности. Све Им је заједничко у љубави. У Тројичином Богу нема затварања у Себе.

Наставак на 31. стр.

То све давно је пре наших времена сагледао и у најпознатију песму Светом Сави преточио богомудри црквени песник рекавши: „Пута који води у Живот наставник, и првопрестолник, и учитељ био јеси. Светитељу Саво, ти први дође и, отацтво твоје просветлив, Духом Светим га породи, те у мисленом Рају свеосвећена твоја чеда као маслинова дрвета ти засади.“

Управо зато данас, пројављујући своје присуство на свим континентима, организована у тридесет и девет епархија, у нераскидивом јединству са данашњом Охридском Архиепископијом и њеном благочестивом паством, наша Црква, Савин духовни виноград, непрекидно сведочи о непролазној вредности Христовог Јеванђеља и Васкрсења. Чetrдесет и шест архијереја обједињују хиљаде свештенослужитеља, монаха и монахиња у хиљадама храмова расутих широм земљиног шара. Сви они данас једним устима и једним срцем прослављају Оца и Сина и Светога Духа, Тројицу једносушну и неразделиву.

У четири високошколске богословске просветне установе и осам средњошколских завода школује се данас преко хиљаду младића и девојака који ће као свештенослужитељи и вероучитељи служити Цркви и српском роду, као и целокупном Православљу. Стотине вероучитеља светосавском веронауком поучава стотине хиљада ученика у основним и средњим школама двеју република, Србије и Српске, а усто мноштво наше деце при црквено-школским општинама у Европи, Америци и Аустралији уз верску наставу учи српски језик и ћирилично писмо. Тако широм света преноси светосавску духовност и српску културу.

За осам векова чувања православног идентитета српског народа, наша Црква се никада није затворила у уске националне оквире већ је, крећући се путевима апостола Павла и његовог богословља, отварала своја врата и пунила своје крстонице свима онима који су у Христу Богочовеку препознавали свога Спаситеља, без обзира на националну припадност, боју коже, језик којим говоре и простор на коме живе. Стога је она не само српска већ и васељенска, као што су то, уосталом, и све друге помесне Цркве. Плодови њене делатности су препознатљиви у календару, украшеном именима

мноштва светитеља из рода нашега: краљева и краљица, царева и царица, деспота и деспотица, просветитеља и учитеља, равноапостолних и преподобних, ктитора и бесребреника, исповедника, мученика и новомученика, христољубивих војвода и војника... Међу њима као први и најсјајнији блиста лик Анђела Српске Цркве, Светог Саве, свесрпског и свечовечанског.

Нека би његовим светим молитвама Господ благословио, укрепио, надахнуо, сачувао и спасао наш народ и нашу Отаџбину у свим временима и на свим просторима на којима се налази.

Ускликнимо с љубављу Светитељу Сави!

Срећна и благословена велика годишњица наше помесне Српске Православне Цркве!

Дано у Патријаршији српској у Београду, о осамстогодишњици аутокефалности Српске Православне Цркве, 2019. године.

Ваши молитвеници пред Господом:
Архиепископ пећки, Митрополит београдско-карловачки и Патријарх српски **ИРИНЕЈ**

Митрополит црногорско-приморски **АМФИЛОХИЈЕ**
Митрополит загребачко-љубљански **ПОРФИРИЈЕ**
Митрополит добробосански **ХРИЗОСТОМ**
Епископ шабачки **ЛАВРЕНТИЈЕ**
Епископ сремски **ВАСИЛИЈЕ**
Епископ бањалучки **ЈЕФРЕМ**
Епископ будимски **ЛУКИЈАН**

Епископ банатски **НИКАНОР**
Епископ новогрчаничко-средњезападноамерички **ЛОНГИН**
Епископ канадски **МИТРОФАН**
Епископ бачки **ИРИНЕЈ**
Епископ британско-скандинавски **ДОСИТЕЈ**
Епископ западноевропски **ЛУКА**
Епископ жички **ЈУСТИН**
Епископ врањски **ПАХОМИЈЕ**
Епископ шумадијски **ЈОВАН**
Епископ браничевски **ИГЊАТИЈЕ**
Епископ зворничко-тузлански **ФОТИЈЕ**
Епископ милешевски **АТАНАСИЈЕ**
Епископ будимљанско-никшићки **ЈОАНИКИЈЕ**
Епископ диселдорфски и немачки **ГРИГОРИЈЕ**
Епископ ваљевски **МИЛУТИН**
Епископ рашко-призренски **ТЕОДОСИЈЕ**
Епископ западноамерички **МАКСИМ**
Епископ горњокарловачки **ГЕРАСИМ**
Епископ источноамерички **ИРИНЕЈ**
Епископ крушевачки **ДАВИД**
Епископ славонски **ЈОВАН**
Епископ аустријско-швајцарски **АНДРЕЈ**
Епископ бихаћко-петровачки **СЕРГИЈЕ**
Епископ тимочки **ИЛАРИОН**
Епископ нишки **АРСЕНИЈЕ**
Епископ Митрополије аустралијско-новозеландске **СИЛУАН**
Епископ буеносаирски и јужноцентралноамерички **КИРИЛО**
Епископ далматински **НИКОДИМ**
Епископ осечкопољски и барањски **ХЕРУВИМ**
Епископ захумско-херцеговачки **ДИМИТРИЈЕ**
Викарни Епископ моравички **АНТОНИЈЕ**
Викарни Епископ ремезијански **СТЕФАН**
Викарни Епископ мохачки **ИСИХИЈЕ**
Викарни Епископ диоклијски **МЕТОДИЈЕ**
ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА:
Архиепископ охридски и Митрополит скопски **ЈОВАН**
Епископ полошко-кумановски **ЈОАКИМ**
Епископ брегалнички **МАРКО**
Викарни Епископ стобијски **ДАВИД**
Епископ умировљени захумско-херцеговачки **АТАНАСИЈЕ**
Епископ умировљени зворничко-тузлански **ВАСИЛИЈЕ**
Епископ умировљени средњеевропски **КОНСТАНТИН**
Епископ умировљени канадски **ГЕОРГИЈЕ**
Епископ умировљени славонски **САВА**
Епископ умировљени милешевски **ФИЛАРЕТ**
Епископ умировљени нишки **ЈОВАН**

ЦЕНТРАЛНА ПРОСЛАВА ЈУБИЛЕЈА 800 ГОДИНА, НАСТАВАК СА 24. СТР.

све присутне. У наставку, на бини која је посебно постављена између манастирске капије и велике жичке трпезарије, уприличен је пригодан културно-уметнички програм у режији г. Саше Габрића. Учествовали су КУД „Абрашевић”, Бора Дугић, “Косовски божури”, ђаци из Основне школе “Светозар Марковић” из Краљева, глумци Катарина Димитријевић и Гојко Балетић који су говорили стихове из дела Светог владике Николаја. У сплету народних игара, звукова традиционалних инструмената и предивних гласова који су певали најлепше српске песме, могло се истински уживати.

У радости овог великог дана испуњеног богослужбеним и културним садржајем, сви присутни су из манастира кренули веселих срца и са поносом што смо као генерација почаствовани овим величанственим јубилејем. Нека Свети отац наш Сава моли милостивог Господа да наша Црква и народ дочекају у саборности и јубилеј 900 година аутокефалности. Са дивним песником Војиславом Илићем, сав српски род нека кличе:

„Векови су прохујали и многи ће јоште проћи, ал’ то дете јоште живи, јер његова живи слава, јер то дете беше Растко, син Немањин, Свети Сава.“

Протојеромонх Александар Р. Јевтић

Према томе, Рај – то се не може описати овоземаљским језицима. Може се само наговестити. То је учествовање у животу Божанске Тројице, заједно са свима Светима.

Шта је то обожење човека?

То је узрастање човека у боголикости. То је причешћивање вечним енергијама Бога. Свети Атанасије Александријски је рекао: “Бог је постао човек, да би човек постао Бог”. Наравно, огромна је разлика између бити Бог и постати Бог. Бог по суштини је једино Отац, Син и Свети Дух. Божанску недоступну суштину има само Света Тројица, а створена бића никада не могу знати шта је суштина самога Бога. Али Бог је хтео да сваки човек постане Бог по начину постојања и живота, тј. Бог по благодати (а не по суштини). Бог има у себи нестворене енергије: Божанску Љубав, Лепоту, Мудрост, Правду, Истину, Светост...

Обожење човека почиње када човек упије у своје срце макар мали пламен од нестворенога Огња Божанске Љубави; када упије у свој ум макар један зрак од пресветле Мудрости Божије; када упије у душу макар делић од свете Лепоте Божије; када довољно прими у своју вољу заповести Божије; када прихвати у своју савест небеску музику Милости и Правде Божије; када све своје биће испуни светим врлинама Истине Божије. Човек који се покаје, који успева да савлада своје страсти и да побеђује демоне и њихове гадости, такав човек је почео да се обожује. Он постаје сличан Богу. Већ на земљи он се развија и расте “из славе у славу”, у меру раста висине Христове. За таквога Рај је почео ту на Земљи, јер Господ Христос је рекао: “Царство Божије је у вама”.

Обожење почиње овде на земљи, продужује се у душама светаца до Страшнога Суда, али не престаје да се развија ни после Страшнога Суда. Јер по речима богомудрог Григорија Нисијског, човеково усавршавање у Христу, има један крај, а то је бескрај.

Ако те неко замоли да са две речи искажеш сву веру православну, које су те две речи?

Те две речи су ове: ХРИСТОС ВОСКРЕСЕ! И сверадосни отпоздрав на тај Ускршњи поздрав: ВАИСТИНУ ВОСКРЕСЕ! У тим речима је сва вера наша и сва вечна и неуништива нада наша на бесмртни живот у васкрслом Богочовеку.

Ако зажелиш да сажмеш у једну молитву све молитве Цркве и читаво богослужење, све вапаје и све жеље, - која би то молитва била?

Та свеобухватна молитва јесте Молитва Господу Исусу. Њу је први изговорио смерни цариник у храму Јерусалимском, а потом безбројни хришћани свих времена, особито велики молитвени тиховатељи и подвижници. Њом и ми треба да се молимо, по могућству без престанка, при сваком послу, у свако време и на сваком месту; јавно или у уму и срцу тајно. Та чудотворна молитва гласи:

ГОСПОДЕ ИСУСЕ ХРИСТЕ, СИНЕ БОЖИЈИ, ПОМИЛУЈ МЕ ГРЕШНОГ!

Божји пост – припрема за сусрет са Богомладенцем

Црква Христова је рођена и развијала се у многобожачкој средини тадашње Римске империје. Један од главних аспеката мисије Цркве била је “инкултурација Јеванђеља” којом су се одређени пагански обичаји и вјеровања преображавали у хришћанском духу. Намјесто паганских постепено су почели да се прослављају хришћански празници. Римљани су на крају сваке године светковали фестивал Сатурналија којим се, будући да је падао на краткодневницу (око 23. децембра), касније установило славење поновног јављања Сунца. Да би се искоријенио тај пагански обичај, а и да би се истакла важност прославе Христа и Његових дјела, Црква је за тај дан установила прославу Рођења Христовог који се у тропару и назива Сунце Правде. Вјероватно су се још тада хришћани за овај празник припремали постом.

Прва писана свједочанства о божјином посту срећемо код црквених писаца у 5. вијеку. Тада је пост трајао знатно краће него данас, једну или двије недјеље, да би касније, у 12. вијеку, на сабору у Константинопољу (1166. године), прописан за цијелу Цркву 40-дневни пост, као припрема за празник Рождества.

Дакле, суштина и смисао

Божјиног поста је припрема за сусрет са Богомладенцем. Та припрема

подразумијева чишћење, преображај и обнављање нашег бића, ради сусрета са Богом и са ближњим. То значи савладавање, побједу над старим човјеком у нама и преображај наше душе у “јасле” у којима ће се родити Спаситељ. Као што су Мудраци са Истока, вођени звијездом стигли до витлејемске пећине, тако и ми, вођени постом, као звијездом, стижемо до пећине, на поклоњење Дјетету.

Ступајући на пут Божјиног поста, имамо пред собом путеводитеље – старозавјетне пророке и праведнике који су кроз подвиг поста припремали себе и народ за сусрет са Месијом који ће се од Дјеве родити (Ис. 7,14). Мојсије је 40 дана постио да би био удостојен да прими од Бога ријечи заповијести на каменим таблицама. Ми постимо 40 дана да би такође били удостојени сусрета и примања оваплоћене Ријечи Божије. Зато у Недјељу Праотаца богослужбено помињемо све родоначалнике народа Божјег, од Адама до праведног Јосифа, заручника Маријиног као и све пророке који су проповиједали о Христу, од Самуила до Јована Крститеља. У Недјељу Отаца прослављамо све Исусове претке по тијелу који се наводе у родослову у Јеванђељима од Матеја и Луке.

У првој недјељи поста прослављамо велики и дивни празник Ваведења, уласка

Пресвете Богородице у “светињу над светињама”. То је био почетак њеног служења Богу које је своје испуњење добило у беспорочном рођењу Сина Божијег. Читав живот Пресвете Дјеве је било непрекидно и смирено ДА: *Ево слушкиње Божије, нека ми буде по ријечи Твојој* (Лк, 1,13). Тако је и божји пост слика живота Богородичиног, а такође је и наше ДА, пристанак да се у нашој души роди Христос.

Посебни значај наш народ је уткао у три припремне недјеље пред празник Божића. У средишту је значај породице која је слика љубави Божије и односа Бога Оца према својој дјечи. Међусобно “везивање” и “дријешење” родитеља и дјеце слика је помирења између Бога и човјека које је остварено рођењем Богочовјека и раздрјешивања веза гријеха којима смо били везани до доласка Његовог.

Пост има крстоваскрсни карактер јер се кроз пост добровољно “распињемо”, саображавамо нашу вољу вољи Цркве и њеном благодатно-литургијском начину живота. Пост није циљ сам по себи, он је средство и свој пуни смисао добија тек у евхаристијском Причешћу Христом и у јединству са народом Божијим.

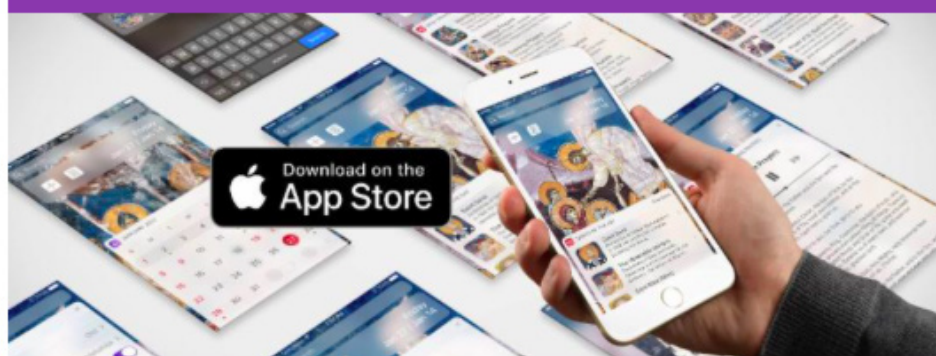
Јереј Слободан Лукић

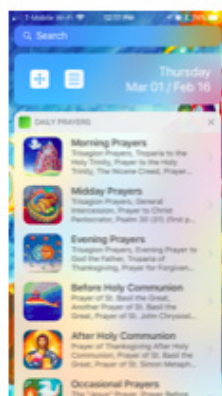
Download on the App Store:
<https://itunes.apple.com/us/app/orthoprax/id1078949915>
Developer Website: <http://www.icxclife.com>

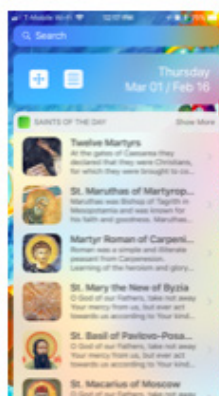
OrthoPrax

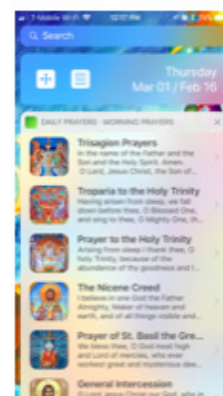
Experience the Living Church
IC XC Life

Daily Prayers

Saints of the Day

More Prayers